

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО НАПИСАННЯ КУРСОВИХ РОБІТ ІЗ ФІЛОЛОГІЇ

для здобувачів вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти за спеціальністю 014
«Середня освіта»

Міністерство освіти і науки України
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
Кафедра прикладної лінгвістики
Кафедра германської філології та методики
викладання іноземних мов

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО НАПИСАННЯ КУРСОВИХ РОБІТ ІЗ ФІЛОЛОГІЇ
для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти за спеціальністю 014 «Середня освіта»

Укладачі:
Міщенко Т.В.,
Талавіра Н.М.,
Халимон І.Й.

Ніжин 2024

УДК 378.147:811.11

М 54

Рекомендовано Вченою радою
Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя
Протокол № 1 від 29 серпня 2024 р.

Рецензенти:

Мосієнко О. В. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської філології та перекладу Житомирського державного університету ім. Івана Франка ;

Пономаренко О. В. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри германської філології та методики викладання іноземних мов Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя.

М 54 Методичні рекомендації до написання курсових робіт з філології (для здобувачів ОПП «Середня освіта. Англійська мова та зарубіжна література» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти) / Уклад.: Т. В. Міщенко, Н. М. Талавіра, І. Й. Халимон. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2024. 64 с.

Методичні рекомендації охоплюють усі аспекти написання курсової роботи з філології. Вони містять детальні вимоги до змісту та оформлення роботи; покрокову інструкцію з її виконання; критерії оцінювання та порядок захисту; зразки оформлення різних елементів роботи (наведені в додатках). Посібник призначений для студентів та викладачів, які здійснюють наукове керівництво.

© НДУ ім. М. Гоголя, 2024

© Т. В. Міщенко, Н. М. Талавіра,

І. Й. Халимон, укладання, 2024

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ВИКОНАННЯ КУРСОВИХ РОБІТ	6
1.1. Мета і завдання курсової роботи з філології	7
1.2. Основні етапи підготовки та виконання курсорової роботи.....	8
1.3. Методи лінгвістичних досліджень	13
РОЗДІЛ 2. ОФОРМЛЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ КУРСОВИХ РОБІТ	19
2.1. Структура та зміст курсової роботи.....	19
2.1.1. Титульний аркуш.....	19
2.1.2. Анотація.....	19
2.1.4. Перелік умовних скорочень	20
2.1.5. Вступ.....	20
2.1.6. Основна частина.....	23
2.1.7. Висновки до розділів, загальні висновки.....	25
2.1.8. Список використаних джерел.....	26
2.1.9. Додатки.....	26
2.2. Вимоги до оформлення курсової роботи	26
2.2.1. Загальні вимоги.....	27
2.2.2. Нумерація.....	28
2.2.4. Таблиці.....	29
2.2.5. Цитування, посилання.....	30
2.2.6. Мова і стиль курсової роботи	31
2.2.7. Типові помилки в курсових роботах	34
2.2.8. Обов'язки виконавця й керівника курсової роботи.....	35
РОЗДІЛ 3. ЗАХИСТ КУРСОВИХ РОБІТ.....	44
3.1. Рекомендації щодо підготовки до захисту курсорової роботи.....	37
3.2. Критерії оцінювання курсової роботи.....	39

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	43
ДОДАТКИ.....	44
Додаток А. Орієнтовний список тем курсових робіт з філології	44
Додаток Б. Зразок оформлення титульного аркуша.....	46
Додаток В. Зразок оформлення анотації	47
Додаток Г. Зразок оформлення змісту українською мовою.....	48
Додаток Д. Зразок оформлення змісту англійською мовою.....	49
Додаток К. Зразок оформлення вступу українською мовою.....	50
Додаток Л. Зразок оформлення вступу англійською мовою.....	53
Додаток М. Приклади оформлення списку використаних джерел.....	55

ПЕРЕДМОВА

Курсова робота – це не лише теоретичне дослідження, а й практична справа, яка дозволяє майбутнім вчителям іноземної мови застосувати отримані знання на практиці, розвинути навички аналізу та синтезу інформації, а також сформувати власну наукову позицію.

Невід'ємною складовою підготовки фахівця-мовника є виконання курсової роботи з філології. Її мета – не лише закріпити теоретичні знання та практичні навички, отримані в процесі вивчення теоретичних дисциплін філологічного спрямування, а й залучити студентів до наукового дослідження мовних одиниць різних рівнів. Написання курсової роботи сприяє розвитку аналітичних здібностей, вмінню самостійно працювати з інформацією.

Виконуючи курсову роботу, студенти набувають цінних практичних навичок, таких як: збір і аналіз мовного матеріалу, використання наукового дослідницького апарату, проведення досліджень, формулювання висновків та їх аргументація. Такий комплексний підхід дозволяє здобувачам вищої освіти не лише закріпити теоретичні знання, але й розвинути аналітичне мислення, критичне ставлення до інформації та вміння чітко і аргументовано висловлювати свої думки.

Методичні рекомендації стануть надійним помічником для студентів у процесі підготовки та захисту курсової роботи з філології, нададуть чіткий план дій та допоможуть уникнути типових помилок під час виконання курсової роботи.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ВИКОНАННЯ КУРСОВИХ РОБІТ

Згідно навчального плану підготовки бакалаврів за ОПП «Середня освіта. Англійська мова та зарубіжна література» [4] у 7-му семестрі передбачено написання курсової роботи з філології. Відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в НДУ ім. М. Гоголя *курсорова робота* визначається як окремий освітній компонент обсягом 1 кредит, що «... передбачає розробку сукупності документів <...> та є творчим або репродуктивним розв'язанням конкретного завдання щодо об'єктів діяльності фахівця (...), виконаним здобувачем вищої освіти самостійно під керівництвом науково-педагогічного працівника згідно із завданням, на основі набутих з даної та суміжних дисциплін знань та умінь. Здобувачам вищої освіти надається право вибору теми курсової роботи або пропонується обрати власну тему. Затвердження тем курсових робіт здійснюється кафедрою протягом двох тижнів після початку відповідного семестру» [6].

Курсорова робота може бути написаною українською або англійською мовами. Захист курсової роботи відбувається тією мовою, якою написано роботу.

Курсорова робота з філології повинна відповідати таким загальним вимогам:

- бути актуальним науковим дослідженням, що відповідає сучасним тенденціям у галузі;
- демонструвати глибокі теоретичні знання студента;
- сприяти вирішенню практичних завдань, які постають перед фахівцями філологічного профілю;
- відповідати вимогам до оформлення;
- містити обґрунтовані висновки.

Виконуючи курсорова роботу з філології, студент має виконати наступні завдання:

- ознайомитися з теоретичними джерелами з теми та визначити основні віхи розвитку наукових поглядів на досліджуване питання;
- виокремити сукупність термінів та понять, пов'язаних із темою, та визначити їх сутність;

- провести критичний аналіз існуючих наукових теорій та концепцій, пов'язаних з досліджуваною проблемою, з метою формування власної точки зору;
- проаналізувати конкретні мовні явища та виявити їхні особливості;
- застосувати відповідні методи для аналізу та систематизації мовних одиниць і встановити закономірності їх функціонування;
- зробити узагальнення на основі самостійно проведеного дослідження.

Під час написання курсової роботи студенти розвивають вміння самостійно здобувати теоретичні знання та навички їх практичного застосування; використовувати науковий підхід до вирішення проблем та проводити дослідження, що готує їх до постійного професійного зростання.

Матеріалом дослідження мають слугувати автентичні усні (в записі) або друковані англійські тексти.

Організація виконання, захисту, зберігання курсових робіт регламентується Положенням про організацію освітнього процесу в НДУ ім. М. Гоголя [6]. Захищені курсові роботи подаються на кафедру, до якої прикріплений науковий керівник, і зберігаються там один рік. Кращі роботи рекомендуються на конкурси студентських робіт, до друку в наукових збірниках, а також можуть бути використані для написання статей, доповідей і тез доповідей на наукових конференціях.

1.1. Мета і завдання курсової роботи з філології

Відповідно до ОПП «Середня освіта. Англійська мова та зарубіжна література» [4] **метою** виконання курсової роботи є формування у студентів таких компетентностей:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі середньої освіти, що передбачає застосування теоретичних знань і практичних умінь із відповідних базових та суміжних наук і характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу на рівні базової середньої освіти.

ЗК8. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею

у власній професійній діяльності із дотриманням академічної доброчесності.

ЗК10. Здатність до абстрактного та критичного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях професійної або навчальної діяльності.

СК19. Здатність до здійснення творчого наукового пошуку та проведення мікродослідження актуальних наукових проблем на достатньому рівні, прогнозувати та презентувати отримані результати із дотриманням академічної доброчесності.

Після успішного виконання курсової роботи студенти мають продемонструвати такі **програмні результати навчання**:

ПРН5. *Володіти* прийомами і методами здійснення інформаційно-аналітичної діяльності у власній професії на засадах академічної доброчесності.

ПРН21. *Здійснювати* збір, інтерпретацію та застосування даних; *організувати та здійснювати* наукові й науково-педагогічні дослідження у галузях філології або зарубіжної літератури, методики навчання іноземної мови із дотриманням академічної доброчесності.

1.2. Основні етапи підготовки та виконання курсової роботи

Процес виконання курсової роботи складається з трьох взаємопов'язаних за змістом етапів: підготовчого, основного (виконавчого) і заключного, на кожному з яких виконуються свої завдання.

Підготовчий етап починається з вибору студентом теми, ознайомлення зі станом проблеми, збирання фактичних матеріалів, проведення необхідного огляду та аналізу схожих розробок та їх застосувань у відповідних галузях тощо;

Основний етап реалізується відповідно до вимог щодо організації наукового дослідження і передбачає на основі збирання фактичного матеріалу, його обробки, аналізу, викладення тексту роботи згідно з її структурою, формулювання висновків;

Заключний етап завершується поданням оформленої роботи науковому керівнику та її захистом

Підготовчий етап передбачає:

- вибір теми з переліку тем курсової роботи, запропонованих кафедрою, та вимогами до її написання;
- складання змісту курсової роботи

- визначення актуальності та новизни
- з'ясування об'єкта і предмета дослідження;
- формулювання мети і завдань дослідження;
- консультація з бібліографом та робота з картотекою й електронними джерелами з метою виявлення та добору літератури з теми;
- вивчення та конспектування літератури з теми.
- визначення методології дослідження.

На основному (виконавчому) етапі:

- консультація з керівником та складання попереднього плану;
- написання тексту теоретичної частини роботи згідно з вимогами до її оформлення;
- систематизація накопиченого матеріалу, обробка фактологічного матеріалу;
- опрацювання автентичних англійських текстів, які є основою для власних досліджень, аналізу та висновків;
- складання картотеки виписок і цитат, що стануть матеріалом для аналізу та власних висновків;
- написання чорнового варіанта тексту першого – теоретичного – розділу курсової роботи: огляду літератури, основних теоретичних положень, аналіз проведення власних спостережень і досліджень, формулювання висновків і рекомендацій;
- консультація з викладачем-керівником на етапі роботи над чорновим варіантом курсової роботи;
- написання чорнового варіанта тексту другого – практичного – розділу курсової роботи, присвяченого аналізу мовних явищ;
- подальше доопрацювання тексту курсової роботи з метою усунення зауважень та урахування рекомендацій і порад керівника.

На заключному етапі:

- написання вступу;
- оформлення списку використаних джерел;
- оформлення додатків (якщо це необхідно);
- підготовка резюме курсової роботи англійською мовою;
- остаточне редагування тексту та чистове оформлення роботи;
- подання роздрукованої і переплетеної курсової роботи керівнику на перевірку;
- підготовка тексту виступу і мультимедійної презентації на захисті;
- захист курсової роботи.

Виконання курсової роботи розпочинається з ознайомлення з переліком тем, запропонованих кафедрою (орієнтовний список тем курсових робіт подано в Додатку А). Правильно обрана тема є запорукою успіху. Важливо, щоб тема дослідження була актуальною, суспільно вагомою, проблемною, тобто спрямованою на вирішення певної практичної проблеми конкретного фаху.

Тема курсової роботи обирається з урахуванням особистих наукових інтересів студента, перспектив його майбутньої професії, а також наукової новизни. При цьому враховуються наявність необхідної теоретичної бази та досвідчений науковий керівник з числа працівників кафедри (керівниками курсових робіт призначаються завідувачі, професори, доценти та (як виняток) старші викладачі кафедр)

Студенти мають можливість обрати тему курсової роботи або з переліку, запропонованого викладачем, або запропонувати власну тему, яка відповідає їхнім науковим інтересам. У такому випадку затвердження теми (тем) виноситься на розгляд кафедри і, якщо запропонована студентом тема відповідає загальній тематиці курсових робіт, ухвалюється на засіданні кафедри в межах єдиного списку разом із іншими темами.

Назва курсової роботи повинна бути лаконічною й однозначною, без скорочень, та вказувати на мету й предмет дослідження. Для більшої конкретизації до теми може бути додано підзаголовок із 4–6 слів (у дужках або після двокрапки). У підтемі можна вказати матеріал, на якому робиться дослідження, та методику його проведення. Назва роботи не повинна починатися словами “До питання про...”, “З історії (становлення, вивчення і под.)...”, “Деякі питання (закономірності, тенденції)...”, “Спроба аналізу...”, “З досвіду дослідження...” та под. У такому формулюванні темі бракує визначеності. Слід також уникати малозрозумілих термінів.

Після вибору теми студент повинен визначити, що є об’єктом і предметом його дослідження, проконсультуватися з науковим керівником курсової роботи щодо її мети й завдань і розпочати опрацювання двох груп джерел інформації - теоретичних та тих, що містять мовний матеріал, який аналізується у другому – практичному розділі роботи.

Вивчення літератури з теми дозволяє ознайомитися з існуючими дослідженнями, простежити еволюцію наукової думки,

виявити прогалини в знаннях та сформулювати власну точку зору на проблему. Для цього необхідно критично оцінити аргументи різних авторів, систематизувати їхні висновки та визначити найбільш перспективні напрямки дослідження.

Студенту слід почати з пошуку наукових публікацій з теми дослідження, тобто розміщених у наукових виданнях праць, у яких відображені результати наукових досліджень або теоретичних узагальнень у межах наукового методу. До наукових публікацій належать монографії (наукові праці у вигляді книг), автореферати дисертацій (короткі виклади дисертаційних досліджень), наукові статті, опубліковані у наукових журналах і збірках наукових праць, тези доповідей на наукових конференціях тощо.

Процес пошуку наукових праць починається з формулювання чіткого запиту, який відображає суть дослідження. Далі слід скласти деталізований список ключових слів, включаючи синоніми та пов'язані терміни, щоб охопити всі аспекти теми.

Окрім орієнтовних праць, на які вказує керівник, студент має самостійно доповнити список літературних джерел, працюючи в бібліотеці. Із цією метою йому необхідно переглянути різні каталоги (алфавітні, систематичні, предметні), а також картотеку журнальних статей або переглянути покажчики наукових робіт в останньому номері спеціальних журналів за кожен рік видання. Доцільно звернути увагу на списки використаної літератури з проблеми, що розміщені наприкінці кожної статті або ж монографії. Вони також допоможуть поповнити реєстр необхідної літератури з теми. Окрім цього, можна використати електронну інформаційну мережу Інтернет.

Пошук наукових праць найкраще почати з пошуку в мережі Інтернет за ключовими словами, користуючись спеціальними системами пошуку наукової інформації: Гугл Академія [<https://scholar.google.com.ua/>], Semantic Scholar [<https://www.semanticscholar.org/>], [<https://www.dimensions.ai/>], BASE Dimensions [<https://www.base-search.net/>], WorldWideScience.org [<https://worldwidescience.org/>]. Можна також скористатись відкритими науковими ресурсами України: Наукова періодика України [<http://journals.uran.ua/>], Наукова електронна бібліотека періодичних видань НАН [<http://dspace.nbuv.gov.ua/>], Національний репозитарій академічних текстів [<https://nrat.ukrintei.ua/>],

інтернеткаталогами Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського [<http://www.nbuv.gov.ua/>], а також директоріями, які пропонують вільний доступ до повних текстів наукових рецензованих журналів та наукових книг відкритого доступу з різних галузей знань: DOAJ (Directory of Open Access Journals) [<https://doaj.org/>] та DOAB (Directory of Open Access Books) [<https://www.doabooks.org/>] [9, с. 18].

При вивченні наукової літератури часто доводиться стикатися зі складними текстами. Щоб зрозуміти їхній зміст, необхідно прочитати їх кілька разів, виділити основну ідею та спробувати переказати її своїми словами. Для підтвердження своїх висновків використовуйте цитати з оригінального тексту. Починати роботу слід з огляду загальних робіт, поступово переходячи до більш детального аналізу.

Під час роботи з джерелами слід виписувати лише ту інформацію, котра безпосередньо стосується теми дослідження, зазначаючи, до якого розділу курсової роботи вона відноситься. Важливо фіксувати точні посилання на використані цитати та приклади, вказуючи автора, назву джерела, рік видання та номер сторінки. Ця інформація необхідна для оформлення списку літератури та уникнення плагіату.

Працюючи з джерелами мовного матеріалу, необхідно також складати картотеку: виписувати на картки речення (або уривки з тексту), підкреслювати мовне або мовленнєве явище, яке є предметом дослідження / спостереження / аналізу, вказувати основні відомості про видання, а також номер сторінки. Джерелами мовного матеріалу можуть бути тексти різних функціональних стилів: художні твори, тексти публіцистичного характеру з періодики, тексти ділових паперів, тексти наукового характеру, повідомлень у соціальних мережах, промов, фільмів, пісень тощо.

Складання **плану** – це важливий етап роботи над курсовою. Він створюється після ознайомлення з літературними джерелами та має охоплювати всі аспекти дослідження. План не лише допомагає орієнтуватися в матеріалі, але й забезпечує логічну послідовність викладу думок. План обов'язково узгоджується з науковим керівником.

Після складання плану настає етап безпосереднього написання роботи. Важливо пам'ятати, що текст має бути логічно структурованим. Розділи та підрозділи повинні відображати окремі аспекти дослідження, а кожен параграф – детально розкривати певне питання.

Вступ зручніше писати після того, як написана основна частина курсової роботи. У вступі обґрунтовується актуальність теми, визначаються об'єкт, предмет і мета дослідження, подається перелік використаних методів, розкривається структура роботи, її основний зміст. Якщо студент вирішив не висвітлювати деякі аспекти теми, він повинен зазначити це і пояснити причину.

Завершенням курсової роботи є висновки, головна мета яких – підсумувати проведене дослідження. Їх треба оформляти у вигляді окремих лаконічних положень і рекомендацій. У висновках можна відзначити проблеми, які ще чекають свого вирішення і можуть слугувати об'єктами подальших досліджень. У висновках необхідно уникати повторення змісту вступу і основної частини, а також цитувань з наукової літератури.

Список використаних джерел складається на основі робочої картотеки, він показує обсяг літератури, якою користувався студент. Укладаючи список, треба дотримуватися вимог чинного державного стандарту [2]. Оформлення списку використаних джерел є важливим показником якості наукової роботи та свідчить про дотримання вимог до оформлення. Список літератури – це візитна картка наукової роботи, яка демонструє рівень володіння студентом навичками наукового дослідження.

Після того, як виконано останнє редагування, усунуто помилки друку й перевірено правильність форматування тексту, роботу роздруковують та переплітають із використанням швидкозшивача.

Робота подається керівнику для перевірки не менше, ніж за десять днів до захисту робіт. Усі отримані від керівника зауваження треба ретельно вивчити та підготуватися відповідати на них під час усного захисту.

1.3. Методи лінгвістичних досліджень

Надзвичайно важливим аспектом успішного виконання курсової роботи є правильний вибір методів дослідження. Науковий метод узагалі та лінгвістичний метод зокрема – це «певний підхід до досліджуваного явища, певний комплекс тверджень, наукових і суто технічних прийомів, застосування яких дає можливість вивчити певне явище» [7, с. 339].

Вибір того чи іншого методу визначається об'єктом дослідження та його метою. У мовознавстві використовуються як загальнонаукові, так і спеціальні лінгвістичні методи.

До **загальнонаукових** методів належать аналіз, синтез, індукція, дедукція, гіпотеза, таксономія, порівняння, експеримент, моделювання, порівняння, аналогія, спостереження.

Аналіз направлений на експериментальне ділення предмету дослідження на частини або виділення ознак і властивостей предмету дослідження для окремого вивчення. Даний метод є основою компонентного, гендерного, концептуального, прагматичного та лінгвокультурологічного аналізу.

Синтез передбачає поєднання окремих ознак і характеристик явища в єдине ціле. Зазвичай обидва методи використовуються разом.

Індукція є узагальненням результатів окремих спостережень, шляхом від конкретних даних емпіричного дослідження до загальних висновків. На основі індукції створюються класифікації та типології певних лінгвістичних явищ (напр, лексико-граматичні класи слів).

Дедукція є процесом зворотнім індукції, поширенням дії загального твердження на конкретне лінгвістичне явище чи мовний факт. В основі дедукції знаходиться аксіома про те, що все, що є вірним відносно певного класу явищ, є вірним відносно окремих членів класу. Цей метод використовується в сучасному мовознавстві для встановлення статусу окремої мовної одиниці. Гіпотеза – наукове припущення щодо певних ознак, характеристик, способу та особливостей існування та функціонування об'єкта дослідження.

Гіпотеза дає синтетично цілісне уявлення про досліджуваний предмет у внутрішніх зв'язках його складових частин та якостей, які встановлюються *apriori* до дослідження, але таким чином, що, визнаючи наявність цих зв'язків та їх відношень, ми отримуємо можливість пояснювати та передбачати реальні факти. Самі гіпотези мають лише можливі рішення, правильність яких підтверджується або спростовується під час подальшої роботи дослідника. Підтверджена емпіричним дослідженням гіпотеза стає науковою теорією.

Таксономія направлена на класифікацію досліджуваних явищ шляхом їх диференціації відповідно до принципів логіки.

Порівняння дозволяє виявити спільні і відмінні риси явищ, що порівнюються, і є основою порівняльно-історичного, контрастивного та типологічного методів.

Експеримент передбачає емпіричну перевірку висунутої гіпотези на практиці на основі анкетування, опитування, 10 статистичного аналізу. Експеримент широко використовується в психолінгвістиці, фонології, нейролінгвістиці.

Моделювання як сукупність способів ідеалізації й абстрагування, аналізу й синтезу полягає в мисленневому й формалізованому представленні об'єкта дослідження та вивченні на основі моделі явищ, ознак, характеристик, закономірностей існування і функціонування об'єкта.

Аналогія – це спосіб отримання знань про предмети і явища на підставі того, що вони мають схожість з іншими, міркування, в якому з подібності об'єктів, що вивчаються, в деяких ознаках робиться висновок про їх схожість і в інших ознаках.

Порівняння – це метод дослідження, який дозволяє виявити схожі та відмінні риси між об'єктами або явищами, що досліджуються. У лінгвістиці порівняння використовується для аналізу мовних систем, мовних явищ та мовленнєвих актів. Наприклад, дослідники можуть порівнювати мовні структури різних мов, щоб виявити спільні риси та відмінності між ними. Вони також можуть порівнювати мовні варіанти або діалекти в межах однієї мови, щоб вивчити їх особливості.

Спостереження – спеціальне, систематичне і цілеспрямоване сприйняття об'єкта дослідження в його природних умовах і фіксація результатів спостереження. Спостереження в лінгвістиці полягає у виділенні з тексту певних мовних фактів, виявленні тотожних або однотипних мовних одиниць, а також встановленні їхніх специфічних рис.

До **лінгвістичних** методів відносять: описовий, контекстуально-інтерпретаційний метод, компонентний аналіз, дистрибутивний аналіз, трансформаційний аналіз [1], метод опозицій, компонентний аналіз, дистрибутивний метод, метод аналізу безпосередніх складників, валентний аналіз, контент аналіз, дискурс-аналіз, метод лінгвістичного спостереження, інтерпретаційно-текстовий аналіз, контекстуальний аналіз, компаративний метод, метод фразеологічної ідентифікації, метод концептуального аналізу, лексикографічний метод, метод лінгвостилістичного аналізу, метод словникових дефініцій, метод структурно-семантичного аналізу, метод прагма-семантичного аналізу, системно-функціональний аналіз, жанровий аналіз та ін. [3, с. 22].

Зупинимося детальніше на найбільш поширених для філології методах дослідження.

Найдавнішим і найпоширенішим основним мовознавчим методом є описовий. **Описовий метод** – планомірна інвентаризація одиниць мови і пояснення особливостей її будови та функціонування на певному етапі розвитку мови, тобто в синхронії. Цей метод часто використовується паралельно з іншими методами дослідження, такими, як спостереження, узагальнення, інтерпретація та класифікація, які іноді розглядаються як складові описового методу.

Опис – емпіричний метод, пізнавальна операція, сутність якої полягає у фіксуванні результатів досвіду (спостережень, експерименту тощо) за допомогою певних знакових систем, прийнятих в науці: як вербальних (текстів, дискурсів), так і невербальних (схеми, графіки, рисунки, таблиці, діаграми тощо). Опис буває двох видів: безпосередній, коли дослідник безпосередньо сприймає та вказує ознаки об'єкта, та опосередкований, коли дослідник виокремлює ознаки об'єкта, які вже сприймалися й описувалися іншими вченими.

В описовому методі виділяють такі етапи дослідження:

- виокремлення одиниць аналізу (фонем, морфем, лексем, конструкцій тощо);
- членування виокремлених одиниць (вторинна сегментація): поділ речення на словосполучення, словосполучення на словоформи, словоформи на морфемі, морфемі на фонемі, фонемі на диференційні ознаки);
- класифікація й інтерпретація виокремлених одиниць.

Ще одним поширеним у філології методом дослідження є **контекстологічний** аналіз (контекстуально- інтерпретаційний метод), який передбачає дослідження мовної одиниці в складі мовленнєвого контексту, тобто тієї частини тексту, в якій реалізується її семантика. Цей метод пов'язаний із теорією контекстної семантики, центральним елементом якої є вказівний мінімум (лексичний, синтаксичний, лексико-синтаксичний, одночленний чи багаточленний). Аналіз складових, які творять «вказівний мінімум», дає змогу виокремити «контекстуальний набір», який є допустимим в межах одного значення семантично реалізованого слова.

Розрізняють різні види контексту. Синтаксичний контекст – такий контекст, де вказівним мінімумом є сама синтаксична

конструкція, елементом якої є семантично реалізоване слово, незалежно від лексичних значень слів, що входять до цієї конструкції. Виділяють ще так званий морфологічний контекст. Наприклад, різні форми множини іменників, які актуалізують різні значення слова. Сучасна наука доводить, що контекстологічний аналіз слід проводити з урахуванням фонових знань комунікантів, їх етнокультурної приналежності, мовленнєвої ситуації й рольової структури спілкування, тому системне дослідження неможливе без урахування тих умов комунікації, що визначають зрушення в семантиці слів чи граматичних форм.

Виявити власне лінгвістичне оточення мовної одиниці дозволяє **методика дистрибутивного аналізу**, а встановити набір мовних засобів, типових для досліджуваних текстів, можна з допомогою **методики стилістико-статистичного аналізу**.

Компонентний аналіз як метод лінгвістичного дослідження ґрунтується на парадигматичних зв'язках у системах. У компонентному аналізі слово розкладається на складові (семантичні компоненти або семи). Сема – це елементарна складова значення слова, яка відображає ознаки означуваного мовою і є диференційною семантичною ознакою, значеннєвий компонент якої виявляється в разі зіставлення значень різних слів, наприклад, прикметники *добрий* – *недобрий* розрізняють за семою заперечення [8, с. 17–22].

Залежно від функцій розрізняють такі типи сем: класеми (категоріальні), архісеми, диференційні, інтегральні, потенційні, градуальні. Класема – найзагальніша сема, значення якої відповідає значенню частин мови (предметність, ознака, дія). Архісема – спільна для лексико-семантичного поля чи тематичної групи сема (наприклад, час, погода, почуття тощо). Інтегральна сема – сема спільна для двох чи більше значень (наприклад, *їхати*, *ходити*, *бігти* мають інтегральну сему «місце переміщення – земля»), інтегральною завжди є архісема). Потенційна сема не характеризує предмет чи поняття загалом, а може виявлятися в певних ситуаціях. Градуальна сема представляє не якусь нову ознаку, а лише інтенсивність прояву певної ознаки, наприклад, прикметники *теплий*, *гарячий* різняться градуальною семою «тепло», яка у цих прикметниках має різну інтенсивність. Для компонентного аналізу важливо визначити не лише семи, а й їхню структурну організацію, тобто роль кожної

семи у компонентній (семній) структурі значення. Структурна організація компонентів визначається на основі синтаксичних властивостей слова (сполучуваності), а роль сем у компонентній структурі значення – частотністю слів, які сполучаються з аналізованим словом і є експлікантами певних сем. Тому компонентний аналіз часто поєднують із дистрибутивно- статистичним.

Результати компонентного аналізу можна подати у вигляді таблиці. По вертикалі розташовують аналізовані слова, а по горизонталі – семантичні ознаки. Найуніверсальнішим способом компонентного аналізу є аналіз на основі словникових дефініцій. Він ґрунтується на поширеному в логіці визначенні понять – виділення найближчого роду чи класу, до якого належить предмет, і визначення видових відмінностей. Визначення понять слід формулювати на основі тлумачних і термінологічних словників.

Слід пам'ятати, що застосування певного методу в конкретній роботі, залежить передусім від її мети. Вибір того чи іншого методу повинен забезпечити достовірність отриманих результатів і висновків. Тобто, методика дослідження повинна ґрунтуватися на таких наукових положеннях, які визначають напрям дослідження та шляхи його реалізації, а також відповідати об'єкту наукового пошуку, що дає можливість вирізнити ті його сторони й якості, вивчення яких є метою дослідження.

Окрім вибору методу, важливий також і добір матеріалу для дослідження. Добираючи матеріал, слід дотримуватися вимог щодо однорідності вибірки. Прийнято вважати, що для дослідження прози достатньо однорідною буде сукупність текстів, написаних за період, який не перевищує 50 років. Тобто, під час дослідження слід вираховувати хронологічний зріз аналізованого емпіричного матеріалу. Бажаною є різноманітність тематики текстів, але за умови їхньої жанрової однорідності. Якщо дослідження ведеться на матеріалі творів художньої літератури, рекомендовано добирати праці відомих, загальнознаних майстрів художнього слова. Обсяг вибірки повинен бути достатньо великим для того, щоб вважати одержані результати достовірними.

Говорячи про об'єм вибірки, слід розрізнити два поняття – «одиниця аналізу» та «одиниця вибірки». Одиниця аналізу – це та лінгвістична одиниця, яка піддається аналізу. Одиниці вибірки – це фрагменти текстів, об'єднаних якимись ознаками.

РОЗДІЛ 2.

ОФОРМЛЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ КУРСОВИХ РОБІТ

Правильне оформлення результатів наукового дослідження є невід'ємною частиною курсової роботи. Від того, наскільки чітко і зрозуміло викладені отримані результати, залежить загальне враження про роботу. У цьому розділі ми розглянемо основні вимоги до оформлення результатів дослідження, які необхідно дотримуватися для успішного захисту курсової.

2.1. Структура та зміст курсової роботи

Курсове дослідження оформлюється у вигляді наукової роботи, зміст якої повинен відповідати стандартам вищої освіти. Робота має бути актуальною, результати одержані із використанням новітніх методів теоретичного й експериментального дослідження. Робота повинна розкривати самостійне дослідження автора, містити елементи наукової новизни та відобразити практичне значення одержаних результатів.

Рекомендований обсяги курсової роботи: 25-30 сторінок (без урахування додатків).

Курсова робота повинна містити **основні структурні елементи**, розміщені в такій послідовності:

- 1) титульний аркуш;
- 2) анотація (англійською мовою);
- 3) зміст;
- 4) перелік умовних позначень (у разі необхідності);
- 5) вступ;
- 6) основна частина:
 - теоретичний розділ;
 - практичний розділ;
- 7) загальні висновки;
- 7) список використаних джерел;
- 8) додатки (у разі необхідності).

2.1.1. Титульний аркуш. Зразок оформлення титульного аркуша наведено в Додатку Б. Слід звернути увагу, що назва кафедри зазначається та, на якій працює науковий керівник курсової роботи.

2.1.2. Анотація (Abstract) до курсової роботи складається англійською мовою. Обсяг анотації – до однієї сторінки.

Обов'язковими елементами структури анотації є: тема курсової роботи, її мета, задіяні методи, результати дослідження, сфери застосування отриманих результатів. Наприкінці анотації, з нового абзацу подається перелік із 5–7 ключових слів (виразів) в однині у називному відмінку і друкуються в рядок через кому.

Складаючи анотацію англійською мовою можна орієнтуватися на певні мовні кліше. Так, для представлення теми роботи послуговуються такі конструкціями: offers a solution to ...; provides on ...; develops on ...; serves as an introduction to ...; demonstrates the feasibility of ... Для викладу мети використовуються вирази на зразок: our aim with this paper was ...; the main purpose of the article is ...; the aim of the article is ... Подаючи результати дослідження, можна скористатися виразами на кшталт: the results thus obtained are compatible with ...; the paper shows that ...; it has been found that ... У висновках актуальні такі фрази: The findings are of direct practical relevance; This paper has clearly shown that ...; In conclusion ...

Зразок оформлення анотації наведено в Додатку В.

2.1.3. Зміст подають на початку роботи після анотації. Він містить найменування та номери початкових сторінок вступу, усіх розділів, підрозділів та пунктів, висновків, списку використаних джерел, додатків. (Див.: додатки Д і К).

2.1.4. Перелік умовних скорочень. У випадку частого (понад три рази) використання в курсовій роботі умовних скорочень (термінів, визначень, понять) після змісту у вигляді окремого списку подається їх перелік із роз'ясненням кожного з них. Додатково їх пояснення наводиться у тексті при першому згадуванні. Скорочення в переліку подаються в алфавітному порядку. Скорочення, символи, позначення, які повторюються не більше двох разів, до переліку не вносяться. Не слід наводити також загальноприйняті скорочення (г, м, см, кг тощо).

2.1.5. Вступ. Завдання вступної частини – зорієнтувати читача у тематиці праці, представити тему роботи і дослідницьке завдання, пояснити, чим важливе або цікаве є звернення до конкретної теми, а також змалювати ширший історичний, суспільний

чи інтелектуальний контекст, до якого належить явище що розглядається. Обов'язково потрібно стан вивчення наукової проблеми теми курсової роботи українськими та зарубіжними дослідниками. Доцільно у вступі описати методи, які використовувалися у процесі роботи над темою, а також пояснити принципи структурної побудови наукової праці. Вступ до курсової роботи обов'язково повинен представити читачеві головну думку праці, основний висновок або висновки, до яких прийшов автор у процесі роботи і котрі він обґрунтує і захистить в основній частині праці.

Рекомендований обсяг – до 3 сторінок.

Структура вступу повинна містити такі компоненти:

- актуальність теми (наукового напрямку);
- мета, об'єкт, предмет і завдання дослідження;
- матеріал дослідження;
- методи дослідження;
- новизна дослідження;
- теоретична та практична значущість;
- структура й обсяг курсової роботи.

Актуальність курсової роботи є одним з основних критеріїв при його експертизі й означає, що поставлені в дослідженні з обраної теми завдання вимагають якнайшвидшого вирішення для практики або відповідної галузі науки. Актуальність теми розкривається як актуальність об'єкта і предмета дослідження та обґрунтовується шляхом критичного аналізу та порівняння з уже відомими розв'язаннями проблеми. Висвітлення актуальності повинно бути небагатослівним, визначати сутність наукової проблеми чи завдання.

Стан вивчення наукової проблеми теми курсової роботи українськими та зарубіжними вченими подається у вигляді огляду літератури за темою дослідження. В огляді слід згадати 10–15 найбільш важливих джерел. Огляд повинен мати систематизований характер, джерела мають бути згруповані таким чином: публікації з історії розвитку проблеми; праці, повністю присвячені темі; роботи, що розкривають тему частково. В огляді не наводиться повний бібліографічний опис публікацій, а тільки вказується їх автор, а поруч у дужках треба проставити порядковий номер бібліографічного опису цієї роботи в списку використаних джерел.

Закінчується огляд коротким висновком щодо того, наскільки повно й широко висвітлюється ця тема в літературі.

Мета дослідження це кінцевий результат, на досягнення якого спрямоване прикладне дослідження. Вона повинна узгоджуватися з назвою курсової роботи й містити очікувані результати. Між метою та кінцевим результатом має бути тісний зв'язок: поставленої мети обов'язково треба досягти й неодмінно перевірити, чи у висновках досягнення мети чітко зазначене.

Мета дослідження поділяється на низку більш конкретних **завдань**.

Виділяються завдання, зорієнтовані на:

- визначення етапів наукового пошуку (виявлення сутності понять, явищ, процесів, подальше вдосконалення їх вирішення, розробка ознак, рівнів функціонування, критеріїв ефективності, принципів та умов застосування тощо);

- обґрунтування системи засобів, необхідних для розв'язання наукової проблеми;

- всебічне вивчення практики вирішення зазначеної проблеми, причин, вад і труднощів у її розв'язанні, типових особливостей передового досвіду.

Завдання не повинні бути глобальними, такими, що претендують стати темами окремої науково-дослідницької роботи. Не слід захоплюватися їх кількістю, не більше п'яти, адже більший перелік призводить до громіздкості роботи й неповного їх вирішення. Завдання формулюються у формі переліку дій: вивчити ..., проаналізувати ..., встановити ..., з'ясувати ..., обґрунтувати ... та ін. Починаються з нового рядка з малої літери. Формулювати завдання слід якомога ретельніше, оскільки опис їх вирішення становитиме зміст розділів і підрозділів курсової роботи.

Обов'язковим елементом вступу є визначення *об'єкта і предмета курсової роботи*. **Об'єкт** – це власне те, що досліджується. **Предмет** розкриває окремі аспекти об'єкта. В об'єкті визначається загальна сфера дослідження, на що спрямована пізнавальна діяльність дослідника. Це процес або явище, яке породжує проблемну ситуацію і обране для дослідження. У предметі – чітко позначається явище, етап чи процес, які розглядатимуться в курсовій роботі, це визначення певного «ракурсу» дослідження як припущення про найсуттєвіші для вивчення

обраної проблеми характеристики об'єкта. Предмет дослідження знаходиться в межах об'єкта і завжди співпадає з темою.

Вступ обов'язково містить *методи*, використані під час виконання курсової роботи. Важливо не лише подати їх перелік, а й конкретизувати, з якою метою кожен із них використаний (детальніше див. розділ «Методи лінгвістичних досліджень»).

Наукова новизна одержаних результатів містить аргументовані, короткі та чіткі положення, які виносяться на захист, зазначаючи відмінність одержаних результатів від відомих раніше та ступінь новизни отриманих результатів (уперше встановлено, удосконалено, доведено, дістало подальший розвиток). Рівень нового в отриманих результатах може бути різним. Цілком зрозуміло, що для курсових робіт достатньою є наявність навіть окремих елементів нового філологічного знання, оскільки вони є першим кроком студента до самостійного наукового дослідження.

Теоретичне значення отриманих результатів. Необхідно оцінити, яке значення мають досягнуті автором роботи наукові результати з точки зору розвитку (доповнення) наукових знань для розв'язання того чи того наукового завдання або наукової проблеми.

Практичне значення отриманих результатів. Надаються відомості про можливість використання результатів досліджень або рекомендації щодо їх застосування: курси, що викладаються у вузі, заняття, котрі проводяться у школі, позаурочні заходи, тощо.

У вступі також коротко характеризується інформаційна база, використана у процесі дослідження. Наприкінці вступної частини необхідно зазначити *структуру* курсової роботи, тобто вказати перелік її складових, обґрунтувати послідовність їх розташування, стисло описати їх зміст.

Зразки формулювання окремих фрагментів вступу до курсової роботи представлено у Додатках К і Л.

2.1.6. Основна частина. Як правило, основна частина курсової роботи складається з двох розділів, кожен з яких містить 2–3 підрозділи. Кожен розділ і підрозділ називають відповідно до завдань дослідження. Назва жодної з частин роботи не може повністю збігатися із загальною темою роботи.

Основному тексту розділу може передувати передмова з коротким описом досліджуваної в ньому проблеми. Зміст розділів

основної частини має точно відповідати темі курсової роботи і цілком її розкривати. Отримані наукові та практичні результати викладають у висновках у кінці кожного розділу.

Змістове наповнення кожного розділу визначається його назвою, яка має бути розкрита з логічними переходами, аргументовано, без загальних слів, бездоказових тверджень, тавтологій. Тези необхідно підтверджувати фактами (зазначаючи їхню достовірність і типовість), думками різних авторів, результатами емпіричних даних, аналізом конкретного практичного досвіду. Слід уникати безсистемного викладення фактів без достатнього їх осмислення та узагальнення. Зміст курсової роботи повинен засвідчити вміння здобувача стисло, логічно та аргументовано викладати матеріал, оформлення якого повинно відповідати вимогам до друкованих робіт.

Перший розділ, як правило, має теоретичний характер. У ньому подається загальне теоретичне підґрунтя того дослідження, яке автор прагне здійснити, сучасний стан досліджуваної проблеми, зіставляються існуючі наукові підходи, показується їхня спільність та відмінність, визначення основних понять і категорій, характеристика основних використовуваних термінів і понять тощо. Огляд літератури виконується з посиланнями на джерела із зазначенням вихідних даних у відповідності до державного стандарту. Посилання наводяться в межах тексту: у квадратних дужках зазначають порядковий номер згадуваного або цитованого джерела і номер сторінки, наприклад: [8, с. 5], [12, с. 35–36], [6, с. 34–35; 9, с. 71]. Під час роботи над цією складовою основної частини здобувач має продемонструвати не лише вміння користуватися науковими джерелами, але й робити власні висновки, систематизувати опрацьовану інформацію.

Другий розділ основної частини роботи має практичний характер. У ньому на прикладах, зібраних автором із джерел оригінального ілюстративного матеріалу, здійснюється детальний аналіз лінгвістичних явищ та підтверджуються положення, що були окреслені в першому розділі та відповідно до теми та завдань курсової роботи. У практичній частині автор із вичерпною повнотою викладає результати власного дослідження. Головні вимоги до наукового викладення результатів – точність, чіткість, стислість. Жанровий діапазон текстів не регламентований: дослідження може виконуватися на матеріалі інструкцій, реклами, новинних текстів,

публікацій в соціальних мережах, художньої літератури. Обсяг цієї частини курсової роботи – 50–60% від загального об'єму.

Студент повинен:

- > зробити вибірку з тексту оригіналу прикладів досліджуваного лінгвістичного явища;
- > систематизувати та проаналізувати матеріал;
- > навести приклади з досліджуваного тексту (текстів) англійською мовою курсивом. Мовне явище (явища), що досліджується, в прикладах необхідно виділити жирним шрифтом;
- > не потрібно надавати досліджуваний матеріал у повному обсязі (наприклад, статтю, інструкцію тощо), надаються тільки приклади з матеріалу (слова, словосполучення, речення).
- > У практичному розділі не слід надавати посилання на теоретичні джерела, тому що він цілком присвячений власному дослідженню.
- > Кожний розділ починають з нової сторінки.

2.1.7. Висновки до розділів, загальні висновки. Висновки до розділів містять виклад результатів дослідження, одержаних у відповідному розділі. Обсяг висновків до розділу – до однієї сторінки. Друкуються вони на тій же сторінці, що й останній параграф основної частини.

Загальні висновки – це коротке резюме з усього змісту курсової роботи, яке демонструє, якою мірою досягнуто мети і вирішено завдання, сформульовані у вступі. Загальні висновки повинні містити стислий, чітко сформульований, послідовний, логічний виклад теоретичних і практичних результатів, отриманих особисто автором роботи в ході дослідження. Важливо пам'ятати, що як правило, виконання одного завдання курсової роботи знаходить своє відображення в одному прикінцевому висновку. Бажано, щоб кожен висновок мав номер і починався з окремого абзацу. Наприкінці загальних висновків подаються рекомендації щодо наукового й практичного використання здобутих результатів та обґрунтування перспектив проведення подальших досліджень у цій галузі. Обсяг загальних висновків завжди повинен бути меншим обсягу вступу (до двох сторінок).

У висновках не може міститись інформація, яка не розглядалася в основній частині роботи, а також не аналізуються конкретні

випадки, факти та цифри, не допускаються посилання на інших авторів, цитування, а також наведення загальновідомих істин. У формулюванні висновків не варто користуватись виразами типу: *У результаті проведених досліджень встановлено, що ...; Показано, що...; Із результатів проведених досліджень випливає, що* Формулювати думку слід одразу, починаючи із суті питання.

2.1.8. Список використаних джерел. Список використаних джерел формується студентом в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків (спочатку наводяться джерела за кириличним алфавітом, потім – латиною). До списку включаються всі публікації вітчизняних і зарубіжних авторів, на які є посилання в роботі, зокрема праці зарубіжних авторів іноземними мовами, енциклопедії, довідники, словники, видання досліджуваних текстів. Усі джерела вказуються оригінальною мовою видання. Добираючи джерела, перевагу слід віддавати найсучаснішим виданням, опублікованим в останні 5-10 років. Як правило, слід опрацювати і включити до списку не менше 20-30 джерел.

Бібліографічний опис використаних джерел і посилання на них слід оформлювати і розміщувати відповідно до чинного в Україні ДСТУ 8302:2015 [2]. Приклади оформлення списку використаних джерел представлено у Додатку М.

2.1.9. Додатки. До додатків, які оформлюють як продовження курсової роботи на наступних її сторінках, може включатися допоміжний матеріал, необхідний для повноти сприйняття змісту дослідження. Додатки мають спільну з основним текстом наскрізну нумерацію сторінок. Кожен додаток розпочинається на новій сторінці, його назва розташовується по центру рядка і позначається великими літерами (А, Б, В, ...), за винятком літер Г, Є, З, І, Ї, О, Ч, Ь, наприклад, «Додаток А». На наступному рядку симетрично до тексту малими літерами з першої великої друкують заголовок додатка. Кожен додаток повинен мати заголовок.

2.2. Вимоги до оформлення курсової роботи

Правильне оформлення курсової роботи є запорукою її успішного захисту. Відповідність до встановлених стандартів сприяє кращому сприйняттю матеріалу науковим керівником та

екзаменаційною комісією. У цьому розділі будуть розглянуті основні вимоги до структури, оформлення тексту, посилань та списку використаної літератури.

2.2.1. Загальні вимоги. Обсяг курсової роботи. Мова виконання й захисту курсових робіт – державна. Рішення щодо виконання та/або захисту наукових робіт іншою мовою (англійською) може бути прийняте завідувачем кафедри на засіданні кафедри за заявою здобувача освіти, але не пізніше затвердження тем курсових робіт кафедрою.

Курсову роботу друкують на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210x297 мм) залишаючи береги таких розмірів: лівий – 30 мм, правий – 15 мм, верхній і нижній – не менше 20 мм. Текст друкують через 1,5 міжрядкового інтервалу; використовують шрифт Times New Roman, кегель – 14 типографських пунктів. Щільність тексту повинна бути однаковою.

Обсяг основного тексту має становити 25–30 друкованих сторінок. До загального обсягу роботи не включаються таблиці та ілюстрації, які повністю займають площу сторінки, список використаних джерел, додатки.

Кожну структурну частину курсової роботи («ЗМІСТ», «АНОТАЦІЯ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ») слід починати з нової сторінки. Заголовки структурних частин слід друкувати великими літерами жирним шрифтом посередині рядка. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (з першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять.

Відстань між заголовком і текстом повинна дорівнювати 2 інтервалам.

Заголовок будь-якої зі структурних частин не може знаходитися в кінці аркуша, після нього мусять бути принаймні два рядки тексту, що знаходяться на відстані 5 мм від заголовка.

Жоден заголовок не може закінчуватися крапкою. Якщо він довший одного рядка, то не слід вживати перенесення (поділу) слів; наступний рядок повинен починатися з того самого відступу.

Курсову роботу подають на кафедру у вигляді спеціально підготовленого переплетеного рукопису та в електронному варіанті.

2.2.2. Нумерація. Першою сторінкою курсової роботи є титульна сторінка. Вона включається до загальної нумерації сторінок, але номер на ній не ставиться. Нумерація наступної сторінки починається з «2». Номер розміщують внизу сторінки по центру аркуша.

Нумерацію розділів подають арабськими цифрами без знака №. Номер розділу ставиться арабськими цифрами після слова «РОЗДІЛ» (наприклад, РОЗДІЛ 1). ЗМІСТ, ВСТУП, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, ДОДАТКИ не нумерують як розділи.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу, використовуючи номер розділу і порядковий номер підрозділу, між якими ставиться крапка, наприклад, «1.3.» (третій підрозділ першого розділу). Потім у тому ж рядку розміщують заголовок підрозділу, який починається з великої літери. Пункти нумерують у межах кожного підрозділу. Номер пункту складається з порядкових номерів розділу, підрозділу, пункту, між якими ставлять крапку. У кінці номеру повинна стояти крапка, наприклад: «1.3.2.» (другий пункт третього підрозділу першого розділу). Потім у тому ж рядку наводять заголовок пункту.

2.2.3. Правила подання ілюстративного матеріалу. Якщо в тексті курсової роботи використовуються ілюстрації (малюнки, схеми, фотографії, діаграми та графіки) і таблиці (необхідний елемент наукової праці), то вони подаються безпосередньо після першого згадування в тексті або у додатках. Якщо ілюстрація чи таблиця мають розмір, більший за формат А4, то їх, як правило, розміщують у додатках.

Назви ілюстрацій розміщують після їхніх номерів. За необхідності ілюстрації доповнюють пояснювальними даними (підписунковий підпис). Підпис під ілюстрацією зазвичай має такі елементи:

- найменування графічного сюжету позначають словом «Рис.»;
- порядковий номер ілюстрації, який вказується без знака номера арабськими цифрами.

Нумерують ілюстрації послідовно в межах розділу (за винятком ілюстрацій, поданих у додатках). Номер ілюстрації

складається із номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка, наприклад: «Рис. 1.3» (третій рисунок першого розділу). Номер ілюстрації, її назва і пояснювальний підпис розміщується безпосередньо під ілюстрацією відцентровано, без виділень, наприклад:

Рис. 1.3. Частотність вживання орієнтаційної метафори.

Якщо ілюстрація виноситься у додаток, її підпис також позначають скороченим словом «Рис.», а номер складається з літери додатка і порядкового номера, між якими ставиться крапка, наприклад: «Рис. А.1.» (перший рисунок додатка А). Номер ілюстрації, її назва і пояснювальний підпис розміщуються у додатку так само, як і у тексті роботи, безпосередньо під ілюстрацією відцентровано, без виділень, наприклад:

Рис. А.1. Дистрибуція *money*-конструкцій.

Посилання на ілюстрації не варто оформлювати як самостійні фрази, в яких лише повторюється те, що міститься у підписі. У тому місці, де викладається тема, пов'язана з ілюстрацією, і де читачеві треба вказати на неї, розміщують посилання у вигляді виразу в круглих дужках «(див. рис. 3.1)» або зворот на зразок «...як це видно з рис. 3.1» або «...як це показано на рис. 3.1».

Якщо ілюстрації створені не автором роботи, необхідно зробити певні посилання, дотримуючись вимог чинного законодавства щодо авторських прав.

2.2.4. Таблиці застосовують для наочності та зручності представлення цифрового матеріалу та узагальненого текстового матеріалу. Таблицю слід розташовувати безпосередньо після тексту, в якому вона згадується вперше, або на наступній сторінці.

Таблиці нумерують послідовно в межах розділу. У правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщується виділений курсивом напис «Таблиця», із зазначенням її номера. Номер таблиці складається з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: «Таблиця 1.2» (друга таблиця першого розділу).

Якщо таблицю винесено в додаток, у правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщується виділений курсивом напис «Таблиця», із зазначенням її номера, який складається із літери додатка і порядкового номера таблиці, між

якими ставиться крапка, наприклад: «Таблиця А.1» (перша таблиця додатка А).

Кожна таблиця має назву, яку розміщують над нею і друкують симетрично до тексту. Назву і слово «Таблиця» починають з великої літери. Назву не підкреслюють (див. приклад побудови таблиці нижче).

Таблиця 2.1

Назва таблиці				
	Заголовок графи		Заголовок графи	
	Під-заголовок графи	Під-заголовок графи	Під-заголовок графи	Під-заголовок графи

Таблицю розміщують після першого згадування про неї в тексті таким чином, щоб її можна було читати без повороту переплетеного блоку роботи або з поворотом за годинниковою стрілкою. Таблицю із великою кількістю рядків можна переносити на інший аркуш, у цьому разі назву вміщують тільки над її першою частиною, а на наступній сторінці над таблицею у правому верхньому куті пишуть «Продовження таблиці» і вказують її номер.

Висота рядків у таблиці – не менше 0,8 см. Розмір шрифту у таблиці може бути на 1-2 пункти меншим, ніж розмір шрифту основного тексту, але не меншим 10 типографських пунктів.

2.2.5. Цитування, посилання. Для підтвердження власних аргументів посиланнями на джерело наводять цитати (прямі і непрямі). Посилання бажано робити на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посилатися лише в тих випадках, коли праці, в яких міститься необхідний матеріал, не перевидавалися.

Науковий етикет вимагає точно відтворювати цитований текст, бо найменше скорочення чи зміна наведеного витягу можуть спотворити зміст, викладений автором. Текст прямої цитати починається й закінчується лапками і передається точно мовою джерела, яке вказується у списку літератури. Цитування повинно бути повним, без скорочень, але якщо треба пропустити якісь слова чи речення, цей пропуск позначається трьома крапками у кутових дужках. Може бути непряме цитування, тобто переказ, викладення думок інших авторів своїми словами.

Кожна цитата, і пряма, і непряма, повинна мати посилання на джерело. Посилання на джерела інформації у тексті курсової роботи подаються у квадратних дужках, наприклад: «...» [7, с. 18-19], де 7 – це номер джерела у Списку використаних джерел, а с. 18-19 – сторінки, де міститься інформація, яка наводиться в тексті курсової роботи.

При непряму цитуванні (переказі, викладі думок інших авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, слід бути максимально точним у викладі думок автора, коректним щодо оцінки його результатів, і робити відповідні посилання на джерело.

Запозичення матеріалів із робіт інших авторів без оформлення відповідних посилань є некоректним та неприпустимим.

Варто зазначити, що цитати мають органічно «вписуватись» в контекст курсової роботи.

Цитування (пряме і непряме) не повинно бути надмірним, бо це справляє неприємне враження комплілятивності праці. Недостатнє цитування, навпаки, справляє враження недостатньої ерудованості студента та неглибоке дослідження.

2.2.6. Мова і стиль курсової роботи. Мова і стиль викладу тексту курсової роботи є важливим критерієм її оцінювання. Основною вимогою до укладання тексту наукової роботи будь-якого виду є формально-логічний спосіб викладу матеріалу, який виражається у формулюванні основних ідей, гіпотез, висновків тощо та доведенні істин, встановлених у результаті проведення дослідження. Рекомендуються прийоми, що дають змогу досягти максимальної лаконічності викладу змісту роботи.

Цілісність наукового тексту передбачає внутрішню організованість, смислову єдність, цілісне оформлення початку й кінця

текстового матеріалу, переходи між частинами тексту, що забезпечується певними мовними одиницями.

Характерними рисами наукового тексту є:

- логічність, ясність і чіткість висловлювання;
- смислова завершеність і точність;
- предметність і стислість (слід уникати лексичних і граматичних плеоназмів, тавтології, частих повторів слів чи словосполучень, багатослівної передачі змісту, надлишкової деталізації інформації тощо);
- нейтральний тон викладу змісту, відсутність емоційно-експресивних елементів;
- безособовий стиль тексту: *виклад ведеться від третьої особи, увага зосереджується на змісті, а не на суб'єкті, тому авторське «я» ніби відступає на другий план, НЕ рекомендовано викладати зміст від першої особи і вживати вирази на зразок: я вважаю, на мою думку, мені здається, ми спостерігаємо.*
- зв'язність викладу, що реалізується через спеціальні функціонально-синтаксичні засоби, що вказують на послідовність розвитку думки (*по-перше, по-друге, насамперед, потім, тепер*), перехід від однієї думки до іншої (*розглянемо ..., зупинимось на ..., розглянувши ..., перейдемо до...*), результат, висновок (*таким чином, ...; як наслідок, ...; отже, ...; підсумуємо ...*);
- об'єктивність (пояснює наявність вставних конструкцій на позначення ступеня достовірності, припустимості, можливості, наприклад: *дійсно, насправді, зрозуміло, треба гадати, очевидно, можливо, ймовірно*);
- активне вживання термінологічної лексики й дотримання прийнятої термінології;
- широке використання займенників і (діє)прикметників на кшталт: *цей, такий, вказаний, зазначений, представлений* тощо з огляду на те, що вони визначають логічні зв'язки між частинами висловлювання (наприклад, *ці дані є достатньою підставою для висновку про ...*), а займенники *щось, дещо, що-небудь*, які містять в собі якусь неконкретність, майже не вживаються;
- часте використання похідних прийменників: *протягом, відповідно до, згідно з, у результаті, на відміну від, поряд з, у зв'язку з та ін.*;
- вживання переважно дієслівних форм недоконаного виду минулого часу, безособових, неозначено-особових дієслівних форм,

пасивних конструкцій, зворотних дієслів, як от: *було розглянуто ...; варто наголосити на тому, що ...; слід зауважити, що ...; у роботі аналізується ...; у цій статті розглядається ...; передбачено виділити додаткові чинники ...* тощо;

- використання в назвах розділів, підрозділів, пунктів *називних речень*;
- вживання переважно дійсного способу, умовний спосіб використовується рідко, наказовий взагалі не вживається з огляду на емоційне забарвлення;
- синтаксична повнота оформлення висловлювання;
- переважне вживання складнопідрядних речень у порівнянні із складносурядними (пов'язане з тим, що останні не здатні передавати причинні, умовні, допустові, часові та інші відношення, необхідні для системи підпорядкування наукового тексту), а отже активне використання сполучників підрядності: *завдяки тому, що; тоді як; тому що; замість того, щоб; з огляду на те, що; зважаючи на те, що; внаслідок того, що; після того, що; у той час як* та ін.;
- обов'язкова вказівка на джерело повідомлення й автора висловлювання; вживання з цією метою виразів на зразок: *за повідомленням ..., за відомостями ..., як свідчить ..., на думку ..., за даними ...* та ін.;
- згадуючи в тексті прізвища вчених, авторів, слід записувати їхні ініціали перед прізвищем, наприклад, *В. І. Карабан*, а в списках використаних джерел навпаки – ініціали пишуть після прізвища, наприклад, *Карабан В. І.*;
- у курсовій роботі слід уникати вживання росіянізмів. Зверніть увагу на перелік типових помилок і рекомендованих до вживання українських відповідників: *даний – такий, цей, представлений, пропонований; так як – оскільки, позаяк; у першу чергу – насамперед, передусім; виключення – виняток; являється/ являє собою – є; відноситься – належить; багаточисельний / багаточисленний – численний; як правило – зазвичай; по крайній мірі – принаймні, щонайменше; примінити – застосувати; ряд – низка; співпадіння – збіг; заключний – кінцевий, прикінцевий, остаточний; слідуочий, наступний – такий.*

Звертаємо увагу на те, що текст наукової роботи має бути позбавлений таких надлишкових елементів, як слова і вирази-штампи,

слова іншомовного походження та їхні словотворчі деривати, професіоналізми та жаргонізми тощо. Подекуди намагання автора надати тексту «наукового характеру» призводить до того, що прості та зрозумілі предмети й явища отримують незрозумілі наукоподібні визначення. Такий підхід є абсолютно недоречним і жодним чином не підвищує якість наукової роботи. Не варто вдаватися до складних синтаксичних конструкцій, які часто слабо пов'язані між собою логічно. Якщо студент розуміє різницю між простотою та примітивністю (адже робота призначена для певного кола спеціалістів відповідної галузі, а не для масового читача!), а також здатен дотримуватися золотієї середини у стилістиці викладу, то його робота сприймається легко, без зайвого напруження.

Під час редагування тексту бажано прочитати його вголос, бо це допомагає побачити і непослідовність деяких стверджень, і граматичні, стилістичні помилки тощо.

2.2.7. Типові помилки в курсових роботах подані в переліку нижче.

1. Автор не виявив самостійності, робота є компіляцією або плагіатом.

2. Зміст курсової роботи не відповідає її плану або не розкриває тему повністю чи в її основній частині.

3. Обсяг та оформлення роботи (титкульний аркуш, параметри та нумерація сторінок, шрифт, розподіл змісту на розділи та підрозділи тощо) не відповідають вимогам, вона виконана неохайно, з помилками.

4. У роботі відсутня практична частина, власні коментарі, аналіз, висновки, або їх обсяг недостатній.

5. У вступі некоректно визначено предмет і/або об'єкт дослідження.

6. Кінцевий результат не відповідає меті дослідження, висновки не відповідають поставленим завданням.

7. Не зроблено глибокого і всебічного аналізу нової спеціальної літератури (за останні 5–10 років) з теми дослідження, аналітичний огляд вітчизняних і зарубіжних публікацій з теми роботи має форму анотованого списку.

8. У роботі немає посилань на першоджерела, або посилання помилкові (неправильні).

9. Порушено правила цитування: відсутні лапки у прямому цитуванні першоджерела або не зазначено номер сторінки, на яку посилається автор (правильно: «...» [2, с. 53]).

10. Бібліографічний опис джерел не відповідає вимогам стандартів.

11. Як ілюстраційний матеріал використано приклади, таблиці, діаграми, схеми, запозичені не з першоджерел, а з підручника, навчального посібника, монографії або наукової статті.

12. У роботі немає пояснення термінів.

13. Вживання займенника «Я» у фразах на кшталт «я прийшов до висновку», «я вважаю, що» тощо. Натомість потрібно використовувати займенник «Ми» або пасивний стан, напр., «У ході аналізу ми встановили, що...» або «було виокремлено такі функції заголовків».

14. У висновках до розділів, пунктів, підпунктів, у загальних висновках подаються цитування. Висновки повинні містити лише узагальнення та умовиводи студента.

15. У кінці рядка розриваються ініціали авторів теоретичних джерел, наукових теорій. Щоб перенести ініціали разом із прізвищем на наступний рядок, потрібно одночасно затиснути комбінацію трьох клавіш «ctrl, shift, пробіл»

Якщо студент знає про такі помилки заздалегідь, йому легше їх уникнути.

2.2.8. Обов'язки виконавця й керівника курсової роботи регламентуються Положенням про організацію освітнього процесу в НДУ ім. М. Гоголя [6] та Положенням НДУ ім. М. Гоголя «Про академічну доброчесність» [5].

Здобувач зобов'язаний:

- самостійно проводити наукове дослідження, дотримуючись правил академічної доброчесності [5];
- опрацювати літературні джерела і скласти план роботи; зібрати й опрацювати фактичний матеріал дослідження;
- нести відповідальність за всі викладені в тексті відомості, прийняті рішення та вірогідність наукових даних, обґрунтувань, розрахунків та якість оформлення;
- консультиватися з науковим керівником щодо питань, які він не може самостійно вирішити;

- звітувати у визначені терміни перед керівником про хід виконання дослідження;
- своєчасно подати курсову роботу науковому керівнику на перевірку.

Науковий керівник повинен:

- надавати здобувачу наукову і методологічну допомогу у виборі теми, розробці плану і змісту роботи, доборі літератури та методів дослідження;
- аналізувати та (за необхідності) коригувати зміст роботи, висновки й результати дослідження;
- проводити консультації для студентів;
- контролювати відповідність виконаного дослідження затвердженому плану роботи;
- контролювати дотримання календарного плану, якість і самостійність виконання роботи,
- інформувати завідувача кафедри про хід підготовки роботи до захисту;
- давати рекомендації стосовно доцільності прийняття того чи іншого рішення;
- занести оцінку за курсову роботу до відповідних документів (залікової книжки та відомості);
- передати роботу після захисту на зберігання в архіві кафедри;
- нести відповідальність за керівництво виконанням курсової роботи, зокрема – за актуальність і відповідність її тематики профілю, напряму (спеціальності) та спеціалізації підготовки фахівця.

Слід мати на увазі, що науковий керівник не є ані співавтором, ані виконавцем, ані редактором курсової роботи студента, автор не повинен розраховувати на те, що керівник виправить наявні у роботі теоретичні та методологічні помилки, переписе чи допише частини роботи.

РОЗДІЛ 3.

ЗАХИСТ КУРСОВИХ РОБІТ

Захист курсової роботи – це кульмінаційний етап виконаної студентом наукової роботи. Це не лише демонстрація теоретичних знань, а й можливість продемонструвати вміння чітко і аргументовано викладати власні думки, відповідати на запитання та обстоювати свою точку зору. У цьому розділі ми розглянемо основні аспекти підготовки до захисту, структуру виступу та критерії оцінювання тексту курсової роботи і її публічного захисту.

3.1. Рекомендації щодо підготовки до захисту курсової роботи

Захист курсової роботи відбувається у визначені терміни, згідно з графіком, затвердженим кафедрою. Для допуску до захисту необхідно подати роботу науковому керівнику не пізніше ніж за два тижні до запланованої дати захисту. Важливо зазначити, що негативна рецензія або відгук керівника не є автоматичною підставою для відмови у допуску. Однак, керівник має право висловити свої зауваження та рекомендації, які можуть бути враховані при підготовці до захисту.

Робота захищається перед комісією, до якої входить керівник курсової роботи та 2 викладачі кафедри. Регламент захисту курсових робіт включає:

- оголошення членом комісії інформації про курсову роботу, що представлена до захисту, а саме: прізвища, імені та по батькові здобувача, теми роботи;
- доповідь студента (не більше 5 хвилин) у довільній формі про сутність курсової роботи, основні наукові рішення, отримані результати та ступінь виконання завдань.
- доповідь може супроводжуватися різними формами візуалізації із використанням технічних засобів (слайдів, мультимедійного проєктора, аудіо-, відеоапаратури тощо);
- відповіді студента на запитання членів комісії;
- виступ наукового керівника зі стислою характеристикою роботи здобувача в процесі виконання курсової роботи (до однієї хвилини);
- оголошення оцінки (після захисту всіх робіт).

Для успішного захисту курсової роботи студент повинен підготувати доповідь, яка відповідає таким вимогам: чітка структура, логічна послідовність викладу матеріалу, використання наукової термінології, наявність ілюстративного матеріалу (приклади, діаграми). Особлива увага приділяється аргументації власних висновків та обґрунтуванню новизни отриманих результатів. Основне призначення доповіді – розкрити сутність, теоретичне та практичне значення результатів здійсненої роботи.

Традиційно, доповідь складається з таких компонентів:

- вступне слово із зазначенням імені, прізвища, групи, теми роботи;
- лаконічне представлення вступу, де формулюється актуальність теми, мета і завдання дослідження;
- стисле повідомлення про теоретичні засади дослідження;
- висвітлення результатів практичного аналізу мовних явищ, оцінки результатів дослідження, перспективи подальших наукових пошуків;
- заключне слово (наприклад, «Доповідь завершено. Дякую за увагу»).

Ефективний захист курсової роботи передбачає не лише глибоке знання матеріалу, але й вміння донести його до аудиторії. Доповідач повинен уникати заучування тексту, демонструючи свободу володіння термінологією. Мовлення доповідача має бути чітким, логічним та відповідати нормам літературної мови. Особливу увагу слід приділити орфоєпії та граматиці. Виступ має бути побудований на аргументації, викладений спокійним і впевненим тоном. При цитуванні іноземною мовою доцільно звертати увагу на правильність вимови.

Презентація має бути логічним доповненням доповіді, її візуальним супроводом, а не повним її дублюванням. Тобто, текстова частина презентації не повинна повторювати доповіді. Рекомендується уникати значної за обсягом текстової інформації на слайдах. Особливу увагу слід звернути на презентацію результатів дослідження у вигляді схем, таблиць, діаграм, прикладів, коментарів, до яких представлено малюнки у тексті доповіді, тощо.

Головні елементи на слайдах:

- тема роботи;
- мету роботи;
- предмет та об'єкт дослідження;

- хід виконання роботи (за необхідності);
- результати дослідження у вигляді схем, таблиць, діаграм, графіків тощо;
- перспективи подальших розвідок.

Доповідь і презентація мають бути розраховані на 8-10 хвилин. Тому, готуючись до виступу, студентам рекомендується кілька разів проговорити доповідь вголос (обов'язково в супроводі презентації), кожного разу засікаючи час, аби не перевищити регламентоване часове обмеження.

Вищезазначені рекомендації щодо підготовки доповіді та презентації мають на меті надати студенту загальні орієнтири. Однак, процес підготовки до захисту є творчим і передбачає активну співпрацю студента з науковим керівником. Студенту надається свобода у виборі форм та методів презентації результатів роботи.

Відповідаючи на запитання членів комісії, доповідач повинен демонструвати глибоке розуміння теми дослідження та вміння лаконічно формулювати відповіді. Тактовність та ввічливість у спілкуванні з усіма присутніми є невід'ємною складовою успішного захисту.

Результати захисту роботи визначаються оцінками за 100-бальною шкалою. Оцінка заноситься до залікової книжки та в екзаменаційну відомість. Повторний захист курсової роботи з метою підвищення оцінки не дозволяється. Якщо результати захисту курсової роботи не відповідають вимогам стандартів вищої освіти і встановленим критеріям, студенту, за рішенням членів комісії, виставляється оцінка «незадовільно». У випадках, коли захист курсової роботи визнається незадовільним, комісія встановлює, чи може студент подати на повторний захист ту саму роботу з доопрацюванням, чи він повинен опрацювати нову тему, визначену випусковою кафедрою.

3.2. Критерії оцінювання курсової роботи

Оцінювання курсової роботи здійснюється відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в НДУ ім. М. Гоголя» [6].

Підсумкова оцінка з курсової роботи має дві складові. Перша (стартова) характеризує діяльність здобувача з виконання курсової роботи та її результат. Друга складова характеризує якість захисту студентом курсової роботи. Розмір шкали першої складової складає 80 балів, а другої – 20 балів. Детально критерії оцінювання представлено в табл. 1.

Таблиця 1

Критерії оцінювання курсової роботи

№ з/п	Назва критерію	Зміст критеріїв оцінювання	Кількість балів
I. Стартова складова			
1.	<p>Якість наукового дослідження:</p> <ul style="list-style-type: none"> - актуальність теми; - її відповідність сучасним вимогам; - об'єкт, предмет; - мета, завдання; - методи дослідження; - відповідність темі дослідження, науковість, правильність, логічність викладу. 	<ul style="list-style-type: none"> – відповідає повністю; – відповідає неповністю; – відповідає недостатньо; – відповідність відсутня; – науковий апарат не визначено. 	<p>10</p> <p>9–8</p> <p>7–6</p> <p>5–1</p> <p>0</p>
2.	<p>Аналіз джерел і літератури з теми дослідження, їх критичне осмислення.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – повний, обґрунтований; – неповний; – недостатньо джерел літератури, критичний аналіз недостатній; – перелік наукових досліджень з теми поданий без відповідного аналізу; – аналіз відсутній. 	<p>10</p> <p>9–8</p> <p>7–6</p> <p>5–1</p> <p>0</p>
3.	<p>Повнота, науковий рівень обґрунтування розробок і запропонованих рішень:</p> <ul style="list-style-type: none"> – рівень самостійності роботи; 	<ul style="list-style-type: none"> – повно та обґрунтовано; – недостатньо повно та обґрунтовано; – неповно, непослідовно, необґрунтовано; 	<p>30–27</p> <p>26–23</p> <p>22–18</p>

	<ul style="list-style-type: none"> – відповідність змісту назві, поставленій меті та завданням; – адекватність методики дослідження заявленим завданням; – якість інтерпретації результатів дослідження, аргументованість висновків; – наявність власних пропозицій і рекомендацій з предмета дослідження. 	<ul style="list-style-type: none"> – незадовільно; – обґрунтування розробок відсутнє, відсутня самостійність (списано). 	<p>17 – 1 0</p>
4.	Практична цінність розробок і запропонованих рішень.	<ul style="list-style-type: none"> – висока практична цінність; – практична цінність часткова; – окремі елементи мають практичну цінність; – практична цінність не доведена; – немає практичної цінності. 	<p>20 9–15 14–10 9–1 0</p>
5.	Відповідність курсової роботи встановленим в Україні вимогам до наукових робіт: <ul style="list-style-type: none"> – грамотність, науковий стиль викладу; – відповідність структури, обсягу роботи вимогам, затвердженим певною кафедрою; – якість оформлення роботи, якість бібліографічного списку; 	<ul style="list-style-type: none"> – повна відповідність, висока якість; – недостатньо повна відповідність, достатня якість, є незначні відхилення від затверджених стандартів; – неповна відповідність, недостатня якість; – невідповідність, якість низька, багато мовних помилок; 	<p>10 9–8 7–6 5–1</p>

	– культура посилань на використані джерела і літературу. – дотримання вимог академічної доброчесності.	– якість оформлення незадовільна, робота подана з істотними порушеннями встановлених термінів її подання.	0
Разом			0–80 балів
II. Складова захисту			
1.	Якість захисту: – ступінь володіння матеріалом; – повнота відповідей на поставлені запитання; – якість і доречність супровідних матеріалів (презентація, роздавальний матеріал тощо) – Уміння кваліфіковано вести дискусію, захищати власну думку, чітко, логічно та грамотно висловлюючи свої думки	– повні, послідовні, логічні, презентація здійснена з використанням мультимедійних засобів; – недостатньо повні, послідовні, логічні; – непослідовно та нелогічно побудована доповідь, недостатньо повні й глибоку відповіді на запитання; – доповідь поверхова, незадовільні відповіді на запитання голови і членів ЕК; – знання з теми дослідження незадовільні, відповіді на запитання комісії і присутніх відсутні.	20 19–15 14–10 9–1 0
Разом			0–20 балів
Разом за дві складові			0 – 100 балів

Підсумкова оцінка за курсову роботу є сумою оцінок за стартову складову і за захист. Сума балів двох складових переноситься до залікової відомості згідно з таблицею:

Бали	Національна оцінка
90–100	відмінно
74–89	добре
60–73	задовільно
менше ніж 60	незадовільно

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Борисенко Н.Д. Методика проведення наукових досліджень: Навчально-методичний посібник. Житомир : Вид-во ЖДУ, 2010. 64 с.
2. ДСТУ 8302:2015. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Київ, 2016. 16 с.
3. Козлова В.В., Багацька О.В., Методичні рекомендації до написання курсових робіт з іноземної філології. Суми : Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка, 2018. 45 с.
4. Освітньо-професійна програма «Середня освіта. Англійська мова та зарубіжна література» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2024. URL: https://docs.google.com/document/d/1VSXObj3RYbtKACV2CKUSPPK74fyA4RS/editJyKSJB_5EPYо9Qh0PYnUNM (дата звернення: 20.08.2024)
5. Положенням НДУ ім. М. Гоголя «Про академічну доброчесність». URL: (http://www.ndu.edu.ua/storage/norm_baza/polozenia_pro_akademichny_dobrochesnist.pdf) (дата звернення: 20.07.2024)
6. Положення про організацію освітнього процесу в НДУ ім. М. Гоголя. URL: http://www.ndu.edu.ua/storage/norm_baza/2023%20Polozenia_pro_org_osv_process%20%28%D0%B7%D1%96%20%D0%B7%D0%BC%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%BC%D0%B8%29.docx.pdf (дата звернення: 10.08.2024)
7. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава, 2006. 711 с.
8. Основи написання курсової роботи з філології : методичні рекомендації для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 03 «Гуманітарні науки» спеціальності 035 «Філологія» / уклад. Ю.О. Томчаковська, Л.В. Строченко, С.В. Єрьоменко, О.Г. Томчаковський ; Нац. ун-т «Одеська юридична академія». – Університетська книга, 2024. – 32 с.
9. Шутова М. О., Коломієць В. О. Підготовка і захист курсової роботи з лінгвістичних дисциплін: Методичний посібник для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 035 «Філологія». Київ : Видавничий центр КНЛУ, 2023. 71 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

Орієнтовний список тем курсових робіт з філології

1. Співвіднесеність конструкцій у повідомленнях у соціальній мережі Twitter та інтернет-новинах (на матеріалі мікроблогів Дональда Трампа).
2. Апеляція до потреби у визнанні в текстах англomовних інтернет-новин: конструктивно-риторичний аспект.
3. Номінативно-риторичні особливості англomовних рекламних текстів туристичної галузі (на матеріалі сайтів туристичних компаній).
4. Лінгвальне втілення поняття *police violence* у риториці новинних текстів англomовного сайту Бі-Бі-Сі.
5. Стратегії організації політичного виступу через апеляцію до етосу (на матеріалі промов Бориса Джонсона).
6. Англomовні евфемізми у соціальних мережах Facebook і Twitter.
7. Апеляція до базових потреб людини у різдвяних зверненнях британського монарха: конструктивний аспект.
8. Мовні засоби створення ефектів об'єктивності в новинних статтях про коронавірус.
9. Лінгвальне відтворення польотів у космос в статтях англomовного сайту новин BBC.
10. Орієнтаційні метафори у промовах прем'єр-міністра Ріші Сунака.
11. Лінгвориторична організація звернень до нації американського президента Д. Трампа.
12. Номінація оцінки у текстах рубрики Travel англomовного сайту новин BBC.
13. Трансформація інаугураційної промови Дж. Байдена в новинних статтях: лінгвориторичний аспект.
14. Політкоректна лексика у промовах королеви Єлизавети II: номінативно-риторичний аспект.
15. Номінативно-дискурсивні ознаки вербалізації похвали в соціальній мережі Twitter.
16. Лінгвальні одиниці зі значенням 'невпевненості' в новинах сайту BBC: номінативно-дискурсивний аспект.

17. Евфемізми в новинних статтях про Паралімпіаду в матеріалах сайту BBC.
18. Конструкції на позначення емоції страху в новинних статтях про війну в Україні.
19. Номінативно-дискурсивні особливості кібербулінгу в соціальній мережі Facebook.
20. Лінгвориторичні засоби експресивності сучасної англійської пісенної лірики (на матеріалі творчого доробку Imagine Dragons).
21. Номінативно-риторичні особливості онлайн оголошень про роботу.
22. Лінгвориторичні особливості епітетів в англійських новинних статтях про Володимира Зеленського.
23. Особливості вживання артиклевих конструкцій з антропонімами в англійських інтернет-новинах.
24. Онтологічна метафора в англійських інтернет-новинах економічної тематики.
25. Типологія метафор у публіцистичних текстах (на матеріалі виступів Ріші Сунака).
26. Ознаки маніпулятивного дискурсу в новинних текстах (на матеріалі повідомлень www.theguardian.com).
27. Мовні засоби вираження підтримки в новинних статтях про війну в Україні.
28. Стилійні функції термінів у серіалі "Good Doctor".
29. Номінативно-риторичні характеристики відеоподкастів TEDtalks на освітню тематику.
30. Типологія конструкцій в англійській версії додатків і налаштувань смартфона.
31. Конструкція 'fake news' у виступах Дональда Трампа: лінгвориторичний аспект.
32. Особливості вживання артикля з космонімами (на матеріалі сучасних документальних фільмів про Всесвіт).
33. Мовні засоби відтворення здивування в англійських інтерв'ю зі знаменитостями.
34. Функціонування вигуків в англійській короткій прозі XXI ст.
35. Лінгвальне відтворення процесу вимірювання видів в статтях англійського сайту новин BBC.

Зразок оформлення титульного аркуша

НІЖИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИКОЛИ ГОГОЛЯ
ФАКУЛЬТЕТ ФІЛОЛОГІЇ, ІСТОРІЇ ТА
ПОЛІТИКО-ЮРИДИЧНИХ НАУК
КАФЕДРА ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ
ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

КУРСОВА РОБОТА

з філології

на тему:

**Типологія метафор у публіцистичних текстах (на матеріалі
виступів Ріші Сунака)**

Виконала: студентка IV курсу,
денної форми навчання,
групи СОА 41/1
спеціальності: 014 Середня освіта.
Мова і література (англійська)
Лапа С.О.

Науковий керівник:
канд. філол. наук, доц. кафедри
германської філології та методики
викладання іноземних мов
Талавіра Н.М.

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Члени комісії:

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

Зразок оформлення анотації

ABSTRACT

Image of Volodymyr Zelenskyy in English news discourse

Volodymyr Zelenskyy has become a world-class politician, known for his stance and leadership qualities. His image in people's minds, formed with the help of mass media, has been changing depending on the events, the source of information containing facts about him, linguistic units chosen by journalists. Therefore, studying the image of Volodymyr Zelenskyy in English news articles is **relevant**.

The **aim** of the research is to establish linguistic units creating the image of Volodymyr Zelenskyy in English news discourse.

The methods of the investigation include: synthesis, analysis, sampling method, quantitative, componential analysis, contextual analysis.

The research of the nominative units used to describe Volodymyr Zelenskyy in 25 online news articles showed that his image differed at various stages of his political career. At the start of the term, 49 nominative units represent him as a 'newcomer' in politics, without experience, with an alleged dependence on the oligarch and promises to change the life of the country. At the outbreak of the full-scale invasion, 122 units portray the President of Ukraine as a 'leader' who makes speeches in the parliaments of various countries and inspires his citizens. During the positional war, 24 linguistic units depict him as a 'beseecher' negotiating for help and exposed to criticism.

Keywords: image, news discourse, news text, nominative unit, text model, Volodymyr Zelenskyy.

Додаток Г
Зразок оформлення змісту українською мовою

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ВЕРБАЛІЗАЦІЯ ПОНЯТТЯ РУХУ BLACK LIVES MATTER В АНГЛОМОВНИХ СТАТТЯХ.....	6
1.1. Тлумачення руху за громадянські права афроамериканців (Black Lives Matter movement)....	6
1.2. Визначення вербалізації.....	8
1.3. Структура конструкцій.....	11
1.4. Особливості новинних текстів.....	13
Висновки до розділу 1.....	15
РОЗДІЛ 2. КЛАСИФІКАЦІЯ КОНСТРУКЦІЙ, ЯКІ ХАРАКТЕРИЗУЮТЬ РУХ BLACK LIVES MATTER.....	17
2.1. Безпосередні конструкції.....	17
2.1.1. Синоніми до руху Black Lives Matter.....	17
2.1.2. Конструкції для позначення місця руху Black Lives Matter.....	19
2.1.3. Конструкції для опису руху Black Lives Matter як однієї спільноти.....	20
2.1.4. Конструкції, які характеризують організаторів руху (Black Lives Matter organisers).....	21
2.2. Модифіковані конструкції.....	23
2.2.1 Конструкції, які відображають ставлення до руху Black Lives Matter.....	23
2.2.2 Конструкції, які показують етапи розвитку руху Black Lives Matter.....	26
Висновки до розділу 2.....	27
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	29
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	31

Зразок оформлення змісту англійською мовою

TABLE OF CONTENTS

INTRODUCTION	3
CHAPTER 1. THEORETICAL FOUNDATIONS OF RESEARCH OF THE RHETORICAL DEVICES OF PERSUASION IN SPEECHES.....	4
1.1. Origin of rhetoric and its development	4
1.2. The modern concept of rhetoric	7
1.3. Political discourse	8
1.4. Five canons of rhetoric	10
1.5. Devices of persuasion.....	14
1.6. The concept of speech and its structure	16
Conclusions on chapter 1.....	18
CHAPTER 2. ANALYSIS OF THE DEVICES OF PERSUASION IN JOE BIDEN’S SPEECHES	21
2.1. Ethos: Joe Biden’s self-representation	21
2.2. Logos: argumentation	23
2.3. Pathos: appealing to needs and emotions.	26
2.3.1. Appealing to Belongingness Needs.....	27
2.3.2. Appealing to Safety Needs	28
2.3.3. Appealing to Esteem Needs	30
2.3.4. Appealing to Self-actualization Needs	31
Conclusions on chapter 2	32
LIST OF REFERENCES	34
LIST OF ILLUSTRATIVE MATERIALS	37

Зразок оформлення вступу українською мовою

Система мови виступає засобом актуалізації уявлень про навколишній світ шляхом їх осмислення через когнітивну діяльність носіїв мови [18, с. 12]. Результатом такого осмислення є кількість: універсальна категорія об'єктивної дійсності, яка виражається всіма природними мовами [7, с. 78]. Мовна категорія кількості набуває функціонально-семантичного статусу, адже проявляється в елементах різних мовних рівнів. Вона реалізується за допомогою нумеративності, засобу вираження у мові поняття числа, та квантитативності, котра є мовним відображенням когнітивної діяльності людини та використовується для позначення кількості об'єктів, їх частин, співвідношень тощо [4].

Мовні засоби вираження кількості в переважній більшості мають високу частотність уживання, до того ж вони характеризуються поліфункціональністю і вивчаються з різних позицій: граматики [3, с. 147], семантики [11; 23, с. 93], номінативних аспектів [2, с. 15]. Однак, незважаючи на велику кількість розвідок, маловивченими залишаються окремі жанри текстів, зокрема кулінарні рецепти.

Актуальність теми зумовлена тенденціями сучасної лінгвістики до вивчення та аналізу мовних засобів на основі використання аутентичних матеріалів, а також недостатньою вивченістю класу слів-квантифікаторів як окремої групи слів.

Метою курсової роботи є аналіз засобів вираження кількості в англійських кулінарних рецептах.

Досягнення цієї мети передбачає виконання таких **завдань**:

- ознайомитися з мовними засобами вираження кількості в англійській мові;
- розглянути інтернет-дискурс як місце розміщення кулінарних рецептів та подачі необхідної інформації;
- встановити характеристики кулінарних рецептів як жанру тексту;
- проаналізувати та класифікувати мовні засоби вираження кількості на основі аналізу англійських кулінарних рецептів.

Об'єктом дослідження є англomовні кулінарні рецепти, **предметом** – мовні засоби вираження кількості в англomовних кулінарних рецептах.

Матеріалом дослідження слугують 30 кулінарних рецептів англomовного сайті Бі-Бі-Сі (www.bbc.com).

У процесі дослідження застосовано такі **методи дослідження: загальнонаукові**, зокрема *аналіз, синтез, метод суцільної вибірки*. Специфіка роботи передбачає комплексне застосування таких **методів лінгвістичного аналізу**, як: *класифікаційний аналіз* з метою розподілу англійських мовних засобів вираження кількості в умовах сучасної інтернет-комунікації в окремі типології; *контекстуальний аналіз* для вивчення смислових особливостей англomовних засобів вираження кількості; *дистрибутивний метод*, за допомогою якого ми здійснили їх розподіл з урахуванням джерел формування, сфер вживання та типу позначеної сутності.

Новизна роботи полягає у виокремленні найпоширеніших мовних засобів вираження кількості в англійській мові. Встановлено, що найбільш частотними є іменники та числівники. Вживання мовного засобу зумовлене видом речовини: іменники репрезентують кількість сипучих та рідких речовин, числівники – цілу тверду речовину, а прислівники – кількість рідкої речовини.

Теоретична цінність дослідження визначається внеском у медіадискурс за рахунок вивчення особливостей вживання мовних одиниць в текстах кулінарних рецептів; лексикологію завдяки виокремлення категорій лінгвальних засобів на позначення кількості; в теоретичну граматику завдяки системному аналізу засобів вираження кількісного значення.

Практична цінність даної роботи пояснюється можливістю використання її матеріалів і отриманих результатів у практиці викладання англійської мови в навчальних закладах різного типу. Також цей матеріал може бути важливим у повсякденному житті для загального розвитку людини.

Структура курсової роботи: вступ, два розділи із висновками до кожного з них, загальні висновки, список використаної літератури, список джерел ілюстративного матеріалу.

У **вступі** обґрунтовано актуальність обраної теми, сформульовано мету й завдання дослідження, визначено його об'єкт і предмет,

окреслено методи дослідження, висвітлено новизну, теоретичну й практичну цінність.

Перший розділ «Теоретичні засади вивчення мовних засобів вираження категорії кількості» присвячено аналізу мовних одиниць вираження категорії кількості, поняттю номінації та мовної категорії, характеристик інтернет-дискурсу та текстових особливостей кулінарних рецептів.

У другому розділі «Мовні засоби вираження кількості в англомовних кулінарних рецептах» ретельно проаналізовані лінгвальні засоби залежно від частини мови та типу позначуваної речовини.

У висновках визначено основні результати дослідження.

Список використаної літератури включає 24 джерела українською та англійською мовами.

Список джерел ілюстративного матеріалу складається з переліку 30 покликань на сайт www.bbc.com, із якого дібрано тексти для дослідження.

Додаток Л

Зразок оформлення вступу англійською мовою

INTRODUCTION

With the race of mass media and Internet communication attention to political life has significantly increased in all countries. Nowadays it is much easier for an ordinary citizen to find any necessary information concerning the work of the government. On the one hand, it is a problem for politicians whose actions are discussed on all social networks and news sites. On the other hand, they also benefit from the ability of modern technologies to deliver their messages and ideas in a matter of seconds.

The opportunity to cover as much of the population as possible prompts politicians to become more and more original and convincing in their speeches regardless of their aim. To make an address more persuasive and to achieve a desirable reaction from the audience, statesmen resort to rhetoric and its main principles. However, the utilizing of devices of persuasion is sometimes determined by the aim to justify one's actions or to discredit one's opponent. So, citizens should keep alert in order not to be deceived or confused. This necessity specifies the **topicality** of the paper.

The **aim** of this work is to study rhetorical devices of persuasion drawing on President Joe Biden's speeches.

The aim presupposes the solution of the following **tasks**:

- to study the theoretical foundations of rhetoric;
- to detail rhetorical devices of persuasion;
- to define the concept of speech and its general structure;
- to analyze manifestations of rhetorical devices of persuasion in Joe Biden's speeches.

The **object** of the study is Joe Biden's speeches.

The **subject** of the research is rhetorical devices of persuasion.

The **methods** of investigation include both general scientific and special linguistic methods. The latter are represented by: *descriptive method* (to represent the characteristics of five rhetorical canons and devices of persuasion); *sampling method* (to select the material of the

investigation); *linguistic rhetorical analysis* (to reveal the ways of appealing to logos, pathos, and ethos in the speeches).

The paper draws on the **material** of Joe Biden's speeches (<https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/>).

The **novelty** of the paper consists in distinguishing devices of persuasion in speeches delivered by Joe Biden.

The **theoretical value** of the work lies in the contribution to rhetoric, namely to studying of devices of persuasion.

The **practical value** of this paper is defined by the possibility of using its findings in teaching and studying rhetoric as well as in writing diploma and master's papers.

The course paper consists of the introduction, theoretical and practical parts, conclusions, lists of references, dictionaries, and illustration materials.

The Introduction contains the topicality of the research, its aim, tasks, object, subject, methods, materials, novelty, theoretical value, and practical value.

The first part studies the theoretical foundations of rhetoric, its history, and five canons. Besides, it focuses on devices of persuasion, political discourse, the concept of speech, and its structure.

The second part deals with the analysis of devices of persuasion in speeches made by US President Joe Biden.

In the conclusions the results of the research are summarized.

The list of references includes 27 sources in both Ukrainian and English.

The list of illustrative materials consists of 15 links to the website, <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/> from which the texts for the study were selected.

Приклади оформлення списку використаних джерел
(з урахуванням Національного стандарту України
ДСТУ 8302:2015)

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги: Один автор	<ol style="list-style-type: none"> 1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. Київ : Академія, 2004. 344 с. 2. Гамзюк М. В. Емотивний компонент значення у процесі створення фразеологічних одиниць (на матеріалі німецької мови). Київ : Київ. держ. лінгв. ун-т, 2000. 255 с. 3. Лазебна О. А. Прислівники оцінки у сучасній німецькій мові Німеччини та Австрії : соціолінгвістичний та лінгвостилістичний аспекти : монографія. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського «Політехніка», 2016. 226 с. 4. Материнська О. В. Меронімічні відношення в лексичній системі німецької та англійської мов : монографія. Донецьк : Всеукраїнське держ. багатoproфільне видавництво «Донбас», 2012. 360 с.
Два автори	<ol style="list-style-type: none"> 1. Шейко В. М., Кушнарєнко Н. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності : підручник. Вид. 6-те, переробл. і допов. Київ : Знання, 2008. 310 с. 2. Evans V., Green M. Cognitive Linguistics: An Introduction. Edinburgh : Edinburgh University Press, 2006. 857 p. 3. Lakoff G., Johnson M. Metaphors We Live By. Chicago : University of Chicago Press, 1980. 590 p.
Три автори	<ol style="list-style-type: none"> 1. Кузнецов М. А., Фоменко К. І., Кузнецов О. І. Психічні стани студентів у процесі навчально-пізнавальної діяльності : монографія. Харків : ХНПУ, 2015. 338 с. 2. Gasser U., Cortesi S., Malik Momin M. Youth and Digital Media : From Gaudin F., Guespin L. Initiation a la lexicologie franfaise. De la neologie

	aux dictionnaires. Bruxelles : Editions Duculot, 2000. 358 p.
Чотири і більше авторів	<ol style="list-style-type: none"> 1. Клименко М. І., Панасенко Є. В., Стреляєв Ю. М., Ткаченко І. Г. Варіаційне числення та методи оптимізації : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 84 с. 2. Формування здорового способу життя молоді : навч.-метод. посіб. для працівників соц. служб для сім'ї, дітей та молоді / Т. В. Бондар, О. Г. Карпенко, Д. М. Дикова-Фаворська та ін. Київ : Укр. ін-т соц. дослідж., 2005. 115 с. 3. Historical Thesaurus of the Oxford English Dictionary : with additional materials from «A Thesaurus of Old English"/ Ch. Kay, J. Roberts, M. Samuels, I. Wotherspoon. vol. I. : Thesaurus, vol. II : Index. Oxford, 2009. 4448 p. 4. The Compact Edition of the Oxford English Dictionary / by Herbert Coleridge, Frederick J. Furnivall, James A. H. Murray, Charles Talbut Onions. In 2 Vol. Oxford, 1971. 516 P.
Автор(и) та редактор(и)/упорядники	<ol style="list-style-type: none"> 1. Дахно І. І., Алієва-Барановська В. М. Право інтелектуальної власності : навч. посіб. / за ред. І. І. Дахна. Київ : ЦУЛ, 2015. 560 с. 2. Проблеми типологічної та квантитативної лексикології : зб. наук, праць / наук. ред. В. Калиущенко та ін. Чернівці : Рута, 2007. 310 с. 3. Тіло чи особистість? Жіноча тілесність у вибраній малій українській прозі та графіці кінця ХІХ–початку ХХ століття : антологія / упоряд.: Л. Таран, О. Лагутенко. Київ : Граніт-Т, 2007. 190 с.
Без автора	<ol style="list-style-type: none"> 1. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / укл. і гол. ред. В. Т. Бусел. Київ, Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. 1728 с. 2. Українська мова : енциклопедія / ред. кол. В. М. Русанівський, О. О. Тараненко та ін. Київ : «Укр. енциклопедія», 2004. 832 с.

	<ol style="list-style-type: none"> 3. Українські приказки, прислів'я і таке інше / уклад. М. Номис. Київ : Либідь, 1993. 768 с. 4. <i>Origins: A Short Etymological Dictionary of Modern English</i> / ed. by E. Partridge. London, New York : Routledge, 2006. 4246 p. 5. <i>The Oxford Dictionary of English Proverbs</i> / ed. by F. P. Wilson. Oxford : Clarendon Press, 1992. 930 p.
Багатомні видання	<ol style="list-style-type: none"> 1. Енциклопедія Сучасної України / редкол.: М. Дзюба та ін. Київ : САМ, 2016. Т. 17. 712 с. 2. Новицкий О. М. Сочинения : в 4 т. / ред. изд. : Н. Г. Мозговая, А. Г. Волков; авт. вступ. ст. Н. Г. Мозговая. Киев; Мелитополь : НПУ им. М. Драгоманова ; МГПУ им. Б. Хмельницького, 2017. Т. 1. 382 с. 3. Чуланова Г. В. Синтаксичні засоби вираження емоцій у текстах-регулятивах. Філологічні трактати. 2012. Т. 4. № 4. С. 104–108. 4. <i>The Oxford English Dictionary</i> / ed. by James A. H. Murray, Henry Bradley, William Alexander Craigie, Charles Talbut Onions. In 12 Vol. Oxford, 1933. 611 p.
Автореферати дисертацій	<ol style="list-style-type: none"> 1. Андрійченко Ю. В. Динаміка гендерних змін в іспаномовних картинах світу : автореф. дис. ... д. філол. наук : спец. 10.02.05. Київ, 2017. 30 с. 2. Баклан І. М. Відтворення імпліцитності у перекладі текстів німецькомовного офіційно-ділового дискурсів : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.16. Херсон, 2016. 20 с. 3. Дудолодова О. В. Динаміка мовної репрезентації гендера в англійському публіцистичному дискурсі (друга пол. XX ст.–поч. XXI ст.) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.04. Харків, 2003. 20 с. 4. Емірсуїнова Г. І. Лексикон сучасного фемінізму (на матеріалі англійської мови) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.04. Київ, 2003. 20 с.

Дисертації	1. Козачишина О. Л. Лінгвістичні прояви гендерних характеристик англomовних художніх текстів (на матеріалі американської прози ХХ сторіччя) : дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.04. Київ : КНЛУ, 2003. 316 с.
Законодавчі та нормативні документи	1. Деякі питання стипендіального забезпечення: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2016 р. № 1050. Офіційний вісник України. 2017. № 4. С. 530–543. 2. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с. 3. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 28.09.2017. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18 (дата звернення: 15.11.2017). 4. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації: наказ Міністерства освіти і науки від 12.01.2017 р. № 40. Офіційний вісник України. 2017. № 20. С. 136–141. 5. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. Голос України. 2017. 27 верес. (№ 178–179). С. 10–22.
Архівні документи	1. Наукове товариство ім. Шевченка. Львів, наук. б-ка ім. В. Стефаника НАЛ України. Ф. 1. Оп. 1. Спр. 78. Арк. 1–7.
Патенти	1. Спосіб лікування синдрому дефіциту уваги та гіперактивності у дітей : пат. 76509 Україна. № 2004042416; заявл. 01.04.2004; опубл. 01.08.2006, Бюл. № 8 (кн. 1). 120 с.
Препринти	1. Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль : Ін-т з проблем безпеки АЕС НАЛ України, 2006. 7, [1] с. (Препринт. НАЛ України, Ін-т проблем безпеки АЕС; 06–1). 2. Шиляев Б. А., Воеводин В.Н. Расчеты параметров радиационного повреждения материалов нейтронами источника ННЦ ХФТИ / ANL USA

	с подкритической сборкой, управляемой ускорителем электронов. Харьков : ННЦ ХФТИ, 2006. 19 с. : ил., табл. (Препринт. НАН Украины, Нац. науч. Центр «Харьк. физ.-техн. ин-т»; ХФТИ 2006–4).
Стандарти	<ol style="list-style-type: none"> 1. ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація). 2. ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ3582-97; чинний від 2013-08-22]. Вид. офіц. Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с. (Інформація та документація). 3. ДСТУ 7093:2009. Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполук, поданих іноземними європейськими мовами. (ГОСТ 7.11-2004 (ИСО 832:1994), MOD; ISO 832:1994, MOD). [Чинний від 2010-04-01]. Вид. офіц. Київ : держспоживстандарт України, 2009. III, IV, 82 с. (Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи) (Національний стандарт України).
Каталоги	<ol style="list-style-type: none"> 1. Історико-правова спадщина України : кат. вист. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка; уклад. : Л. І. Романова, О. В. Земляніщина. Харків, 1996. 64 с. 2. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області : кат.-довід. / авт.-упоряд. : М. Зобків та ін.; Упр. культури Львів. облдержадмін., Львів. іст. музей. Львів : Новий час, 2003. 160 с.
Бібліографічні покажчики	<ol style="list-style-type: none"> 1. Микола Лукаш : біобібліогр. покажч. / уклад. В. Савчин. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. 356 с. (Українська біобібліографія ; ч. 10).

	<ol style="list-style-type: none"> 2. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича в незалежній Україні : бібліогр. покажч. / уклад. : Н. М. Загородна та ін.; наук. ред. Т. В. Марусик; відп. за вип. М. Б. Зушман. Чернівці : Чернівецький національний університет, 2015. 512 с. (До 140-річчя від дня заснування). 3. Яценко О. М., Любовець Н. І. Українські персональні бібліографічні покажчики (1856–2013). Київ : Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського, 2015. 472 с. (Джерела української біографістики; вип. 3).
<p>Частина видання: книги</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Андрійченко Ю. В. Функціонування гендерних стереотипів в іспаномовному просторі лінгвопрагматичний аспект : монографія. Київ, 2014. С. 151–169. 2. Баймуратов М. А. Имплементация норм международного права и роль Конституционного Суда Украины в толковании международных договоров / М. А. Баймуратов. Михайло Баймуратов : право як буття вченого : зб. наук. пр. до 55-річчя проф. М. О. Баймуратова / упоряд. та відп. ред. Ю. О. Волошин. К., 2009. С. 477–493. 3. Гетьман А. П. Екологічна політика держави: конституційно-правовий аспект. Тридцять лет с экологическим правом : избранные труды. Харьков, 2013. С. 205–212. 4. Дубенко О. Ю. Порівняльна стилістика англійської та української мов. Вінниця : Нова книга, 2005. С. 195–197. 5. Коломоець Т. О. Адміністративна деліктологія та адміністративна деліктність. Адміністративне право України : підручник / за заг. ред. Т. О. Коломоець. Київ, 2009. С. 195–197.
<p>Частина видання: матеріалів конференцій (тези, доповіді)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Епик Е. А. Гендерный аспект оценочных сентенций. Сучасні проблеми та перспективи дослідження романських і германських мов і літератур : зб. тез. конф. Донецьк : ДонНУ, 2004. С. 125–127.

	<ol style="list-style-type: none"> 2. Лазебна О. А. Експлікація детермінантної функції прислівників просторової семантики у сучасній німецькій мові. Формула компетентності сучасного перекладача : матеріали VI Міжнародної науково- методичної конференції (пам'яті д-ра філол. наук, професора Л. І. Прокопової). 25 березня 2015 р. К. : НТУУ «КПІ». 2014. С. 180–182. 3. Миронова Н. В. Quatre idées du concept. Проблеми іноземної філології і перекладу : матеріали III Всеукр. наук.-практ. конф. молодих науковців. Київ : Освіта України, 2016. С. 405. 4. Стародедова О. Фразеологічні одиниці з компонентом-фітонімом української та англійської мов у зіставному аспекті. Психолого-педагогічні проблеми освіти і виховання в умовах глобалізації та інтеграції освітніх процесів : тези доповідей наук. конф. кафедри ЮНЕСКО КНЛУ, м. Київ, 12 грудня 2007 р. Київ : Вид. центр КНЛУ, 2007. С. 213–215.
<p>Частина видання: довідкового видання</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Береза Т. А. Практичний англо-український словник фразеологічних синонімів. Львів : БаК, 2011. С. 40–60. 2. Олійник І. С., Сидоренко М. М. Українсько-російський і російсько-український фразеологічний тлумачний словник. Київ : Рад. школа, 1991. 400 с. 3. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика : термінологічна енциклопедія. Полтава : Довкілля, 2006. С. 37–61. 4. Словник-довідник з культури української мови / укл. Д. Гринчишин, А. Капелюшний та ін. Київ : Знання, 2006. 367 с. 5. Чемеркін С. Г. Мова інтернет-комунікації. Українська мова : енциклопедія. Вид. 3-тє. Київ : Українська енциклопедія, 2007. С. 365–366.

<p>Частина видання: продовжуваного видання</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Дмитренко О. П. Мотиваційні процеси та їх типи у фразеологічному фонді сучасної німецької мови (на матеріалі фразеологічних одиниць соціально-економічної сфери). Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]. Серія: Філологічні науки. 2012. Кн. 1. С. 110–113. 2. Круковський В. І. Концепти суб'єктивність / об'єктивність, модалізація / модальність та засоби їх вираження в мові та мовленні: питання теорії (на матеріалі французької мови). Філологія. Педагогіка. Психологія : наук. вісн. каф. ЮНЕСКО КНЛУ. гол. ред. О. Валух. Вип. 35. Київ : Вид. центр КНЛУ, 2017. С. 166–188. 3. Миронова Н. В. Les noms de metier, fonction, grade ou titre dans la langue frangaise l'histoire de leur feminisation. Проблеми семантики слова, речення та тексту : зб. наук. пр. М-во освіти і науки України, Київ. нац. лінгвіст, ун-т. / відп. ред. Н. М. Корбозерова. Вип. 39. Київ : Логос, 2017. С. 60–69.
<p>Частина видання: періодичного видання (журналу, газети)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Дзикович О. В. Анонс ток-шоу у системі мовленнєвих жанрів. Філологічні трактати. Науковий журнал СумДУ : Зб. наук, праць. Суми, 2014. Том 6. № 4. С. 20–21. 2. Косович О. В. Принципи мовної централізації (на прикладі французької мови). Серія «Філологія» : наук. вісн. Міжнар. гуманіт. ун-ту : зб. наук. пр. Вип 32 (2). Одеса, 2018. С. 57–60. 3. Круковський В. І. Концепт, термін, дефініція і спеціалізований дискурс. Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики : зб. наук. пр. Вип. 24. Київ : Логос, 2013. С. 188–199. 4. Kotvytska V. A. Direct lexical borrowings from English in the vocabulary of the German press : a qualitative analysis of using [Direkte lexikalische Entlehnungen aus dem Englischen im Wortschatz der deutschen Presse : eine qualitative Analyse des

	<p>Gebrauchs]. Journal of the National Technical University of Ukraine «Kyiv Polytechnic Institute» : Philology and Educational Studies. № 6. 2015. p. 54–58.</p> <p>5. Туришева О. О. Про кореляцію авторського та мовного стилю. Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія : Філологічні науки. Мовознавство : зб. наук. пр. № 20 (269). Луцьк, 2013. С. 90–94.</p>
Електронні ресурси	<p>1. Венжинович Н. Фраземи української мови з ономастичним компонентом у лінгвокультурологічному висвітленні. URL: http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/8346/1/Venzhynovych.pdf (дата звернення 14.09.2018).</p> <p>2. Глазова О. П. Вивчення неологізмів. 2013. URL: http://elibrary.kubg.edu.ua/26/1/OGlazova_10_IP.pdf (дата звернення: 11.09.2016).</p> <p>3. Енциклопедичний словник крилатих слів і виразів / автор-упорядник Вадим Серов. URL: http://bibliograph.com.ua/encSlov/18/III.htm (дата звернення 12.09.2018).</p> <p>4. Stockwell R. English Words: History and Structure. New York : Cambridge University Press, 2001. 221 p. URL: http://dliia.ir/Scientific/e_book/Modern_English_/005714.pdf. (дата звернення: 15.08.2018).</p>

Навчальне видання

Укладачі:
Міщенко Т.В.,
Талавіра Н.М.,
Халимон І.Й.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО НАПИСАННЯ КУРСОВИХ РОБІТ ІЗ ФІЛОЛОГІЇ
для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти за спеціальністю 014 «середня освіта»

Технічний редактор – І. П. Борис
Комп'ютерна верстка – В. М. Косяк

Підписано до друку	Формат 60x84/16	Папір офсетний
Гарнітура Times New Roman	Обл.-вид. арк. 2,72	Тираж ел. в.
Замовлення №	Ум. друк. арк. 3,72	

Ніжинський державний університет
імені Миколи Гоголя.
м. Ніжин, вул. Воздвиженська, 3-А
(04631) 7-19-72
E-mail: vidavn_ndu@ukr.net
www.ndu.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 2137 від 29.03.05 р.